

YENİ MEDYADA KADIN BEDENİNE YÖNELİK AYRIMCILIK: EKŞİ SÖZLÜK ÖRNEĞİ

DISCRIMINATION AGAINST the FEMALE BODY in NEW MEDIA: THE CASE of EKSI SOZLUK

Filiz BİLGİN ÜLKEN¹, Nil YÜCE²

ÖZ

Gündelik yaşamda söylemsel pratiklerle üretilen ayrımcı dil ve nefret söylemi Web 2.0 teknolojisiyle gelişen ve gittikçe çeşitlenen yeni medya ortamında daha kolay ve hızlı bir şekilde yaygınlaşmaktadır. Böylece toplumdaki farklı kimlikler, ayrımcılığa, “ötekileştirilmeye” ve nefret söylemine halihazırda günlük yaşamda maruz kalırken bu durum yeni medya ortamında meşru bir zemin bularak normalleşmektedir. Türkiye’de ilk olarak kurulan ve en çok yazarı olan interaktif sözlük Ekşi Sözlük’tür. Ekşi Sözlük, hem en çok ziyaret edilen hem de en çok veri girişi yapılan sözlük olma özelliğini taşımaktadır. Her ne kadar moderasyonu yapıldığı belirtilse de yapılan veri girişinin çokluğu ve hızı nedeniyle bunun yetersiz kaldığı durumlar yaşanmaktadır. Bu anlamda Ekşi Sözlükte nefret, önyargı ve ayrımcı ifadeler içeren söylemler oluşturabilmekte ve dolaşıma sokulabilmektedir. Bu çalışmada da Ekşi Sözlük’te “şişman kızla sevgili olan erkek” başlığı altındaki entry’ler içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Çalışmanın sonuçları göstermiştir ki, tüketim kültürünün dayattığı ideal beden ve güzellik algısı genel olarak kabullenilmekte ve sosyal medya aracılığıyla yeniden üretilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ekşi sözlük, beden, ayrımcılık

ABSTRACT

Discriminative language and hate speech both of which are produced by discursive practices of daily life become rapidly and easily prevalent in new media sphere which derived and gradually varying by the means of Web 2.0 technology. Thus, while diverse identities in society are already getting exposed to discrimination, marginalization and hate speech on a daily basis, these cases are also becoming normalised through new media sphere and becoming problematic by having a legitimate ground. Ekşi Sözlük is the first of its kind as an interactive dictionary with the highest number of authors in Turkey. It is one of the mostly visited web sites in the country along with having the greatest amount of data entries. Although moderation is claimed to evaluate them, the high circulation and size of these data entries causes negative cases induced by the lack of moderation. In this sense, Ekşi Sözlük becomes a cyberspace in which contents of discourses including hate, prejudice and discrimination are created and streamed with increasing frequency. This article looks into the entries under the title of "guy who is in a relationship with a fat girl" using content analysis method. The results of this study shows that consumption culture's imposition of the sense of the ideal body and beauty are commonly accepted and reproduced through social networks.

Keywords: Ekşi Sozluk, body, discrimination

¹ Dr. Öğr. Üyesi., Mersin Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo, Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı, filizbilgin@mersin.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8716-3632

² Mersin Üniversitesi Radyo, Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı doktora öğrencisi., nilyuece@gmail.com

GİRİŞ

İnternet, kimliklerin ve egemen kültürel formların yeniden inşa edildiği ve küresel olarak dolaşıma sokulduğu sanal bir mekân olarak tanımlanabilir. Yeni iletişim teknolojilerinin oluşturduğu küresel ağlar, geleneksel medyaya benzer bir biçimde egemen kültürel formları yine ve yeniden üretmektedir; ancak, geleneksel medyada izleyici/okuyucu pasif konumdayken, Web 2.0 teknolojisiyle birlikte aktif konuma geçmiştir. Web 2.0 teknolojisinin olanaklarıyla ürettiğini paylaşan kullanıcı, var olan egemen sistemin söylemlerini yineleyebilmekte ve hatta yeniden üretebilmektedir. Bu anlamda internet bir yandan direniş alanı olarak tanımlanabilecekken diğer yandan iktidarı yeniden üreten söylemlerin üretilmesine izin veren bir mekân olarak da tanımlanabilir. Bu söylemlerden biri özellikle kadınları baskı altına alan güzellik söylemidir. Hem geleneksel hem de yeni medyada güzellik kriterleri karşımıza çıkmaktadır. Bu kriterler arasında en çok vurgu alan ise ideal beden oranlarıdır. Şişman ve zayıf olarak ayrılan kadınlar sosyal medyada hem erkekler hem de hemcinsleri tarafından ayrımcılığa maruz bırakılmaktadır.

Bu çalışmada yeni medyada nefret söyleminin ve ayrımcılığın kendine yayılma olanağı bulunduğu, Türkiye'nin ilk interaktif sözlüğü olma özelliği taşıyan Ekşi Sözlük ele alınarak “şişman kızla sevgili olan erkek” başlığı altına yazılan entry'leri içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Çalışmada yeni medyanın özelliklerine değinildikten sonra ayrımcılığın ve beden üzerinden ayrımcılığın tanımlamaları yapılmış, Ekşi Sözlük hakkında bilgi verilmiş ve “şişman kızla sevgili olan erkek” başlığıyla ilgili verilere yer verilerek kadın bedenine yönelik ayrımcılık analiz edilmiştir.

1. YENİ MEDYA

Everett Rogers (1986) yeni iletişim teknolojilerinin hangi özelliklerinin “yeni” olduğunu ifade ederken bu özellikleri şu şekilde sıralar: Etkileşim (*interactivity*) özelliğiyle bir mesajı birden çok kişiye, yüz yüze iletişim kuruyormuş gibi ulaştırılabilir ve bilgiyi tek yönlü olmaktan çıkarır; kitlesizleştirme (*demassification*) özelliğiyle yalnızca kitleyle değil, bireylerarası iletişim de mümkündür; eşzamansız (*asynchronous*)olabilmesiyle yeni medya üzerinden gönderilen mesaj alıcı üzerinden herhangi bir zamanda okunabilmektedir. Gönderilen mesajın birden çok bireye aynı anda ulaştırılabileceği gibi tek bir kullanıcıya da ulaştırılabiliyor olmasını Castells (2013) “kitlesele öz iletişim” (*self mass-communication*)

olarak tanımlanmaktadır. Yeni medya, dijitalleşme, bilgisayar ve iletişim teknolojilerinin yöndeşmesinin yarattığı bir süreçtir (Jenkins, 2006) ve bilimsel bir icattan fazlasıdır, kültürel, toplumsal ve ekonomik bir öznedir. Geleneksel medyadan ayrıldığı önemli özellikleriyse sayısallığa dayalı olma, etkileşim, çoklumedyaya kullanımı ve herkese açık olduğu için çevrimiçi yayıldığı takdirde başka sunuculardaki metinlerle ilişkilenebilen hipermetin yapısına sahip olmasıdır (Binark, 2014:16).21. Yüzyılda yeni medyanın hayatımıza girmesiyle her ne kadar geleneksel medyayla bireyler arasındaki bağlar zayıflamış görünse de tamamen koptuğu söylenemez. Günümüz toplumu, Binark'a (2015:10) göre hibrid bir dönemden geçmektedir. Ona göre bu dönem, yeni medyanın geleneksel medyayla iç içe geçtiği ve yeni medyanın günlük yaşamımızın içine gömülü hale gelen bir tür ekosistem içerisinde yaşadığımız bir dönemdir.

Web 2.0 teknolojisinin sağladığı“ kullanıcının oluşturduğu içerik” (user generated content) özelliğinin yaygınlaşmasıyla birlikte bireyler tükettikleri medyanın üreticisi olmuşlardır. Günümüzde Web 2.0'ın yerini yalnızca insan tarafından okunabilir olmanın ötesinde, tanımlayıcı veri (*meta-data*) bakımından zengin ve bilgisayarlar tarafından da çözümlenebilen semantik bir yazılım diline sahip olan Web 3.0'a bıraktığı öne sürülmektedir (Berners-Lee vd., 2001). Kullanıcının tükettiği içeriğin üreticisi haline gelmesinin bir sonucu olarak farklı kesimlerden seslerini duyuramayan bireyler ve gruplar geniş kitlelere internet aracılığıyla seslenebilmektedir. Web 2.0 ile gelen bu özgürlük ve demokrasi ortamının karanlık tarafları da yok değildir. Yeni medya, ifade özgürlüğü kullanımı ve hak talepleri nedeniyle her ne kadar toplumsal hareketlerde önem taşıyan bir iletişim aracı olsa da (Castells, 2009; Castells, 2013; Bennet & Segerberg,2011; Rheingold,2002; Anduiza vd., 2014), dünyadaki otoriter rejimler için devletin toplumu gözetlemek için kullandığı bir araç olarak da görülmekte (Morozov, 2012; Fuchs, 2015) hatta görüldüğü kadar etkili olmadığını savunan görüşler de bulunmaktadır (Gladwell, 2010).

Yeni medyanın hayatımızı kolaylaştıran, zaman ve mekân sınırlarını yeniden tanımlayan özelliklerinin bir o kadar da olumsuz yanları bulunmaktadır. Bilginin hızlı paylaşım, yayılım ve geniş kitlelere hitap edebilme özellikleri, kişilik haklarının ihlali, özel hayatın gizliliğinin ihlali, şiddet içeren içeriklerin bir filtre mekanizması olmaksızın çocuklara ve gençlere ulaşabilmesi etik ihlallere ortam hazırlarken (Binark ve Bayraktutan Sütcü, 2013) ayrımcı tavırların ve nefret söyleminin de “ifade özgürlüğü” gerekçe gösterilerek yaygınlaşabilmesi gibi birçok sorunu da beraberinde getirir. Medyada nefret söylemi hala tartışılmakta olan bir konuyken, hukuki anlamda uygulamaların ve yasal güncelliğin zayıf

olduğu yeni medyada nefret söyleminin yayılımı ve normalleşmesi daha yoğun yaşanmaktadır. Bulunmaz'ın 2015 yılında yaptığı *Yeni Medyada Nefret Söylemi ve Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma* başlıklı çalışmasında 100 üniversite öğrencisiyle yaptığı görüşme sonucunda medyanın nefret söylemine yol açan bir rolü olup olmadığı sorulduğunda, öğrencilerin %56'sı medyanın nefret söylemine yol açtığını düşündüğünü belirtirken, aynı soru sosyal medya için sorulduğunda, evet diyen öğrencilerin oranı %65'i bulmuştur. Sosyal medyada nefret söylemine yönelik bir durumla karşılaşanların oranı %55 iken, sosyal medyada nefret söylemine yönelik bir yorum yapan ya da içerik paylaşanların oranıysa %15 gibi oldukça düşük bir oranda kalmaktadır. Her ne kadar bu sonuçları yeni medya kullanıcılarıyla ilgili bir genelleme yapmak için yeterli olmasa da bize nefret söyleminin yeni medya ortamlarında görülüp fark edildiği fakat üzerinde yeterince durulmadığı konusunda fikir verebilir.

Bu çalışmada özellikle nefret söylemi yerine ayrımcılığa değinilmesinin sebebi, nefret söyleminin parçalı yapısına değinmektedir. Yeni medyada doğrudan yayılan nefret söyleminin yanında nefret söyleminde tetikleyici rol oynayan stigma (damgalama), önyargılar, ayrımcılık ve stereotipler birer araç işlevi görmektedir. Özellikle kadınlara yönelik söylemler, cinsiyetçi unsurlar barındırmakta ve kadınların yaptığı ve yapmadığı şeyler üzerinden normlar ortaya konarak küçültücü ve ayrımcı söylemler üretilmektedir (Binark ve Çomu, 2012). Bu nedenle nefret söylemine bir bütün olarak bakılması kadar onu oluşturan ya da inşa eden parçalardan biri olan ayrımcılığı özellikle incelemek gerekmektedir.

2. AYRIMCILIK VE NEFRET SÖYLEMİ

Nefret söylemi ile ilgili pek çok tanım yapılmaktadır; ancak, bu kavramın birden fazla tanımı olması veya üzerinde görüş ayrılıkları içermesi, nefret söyleminin önemini ve etki alanını azaltmamaktadır (Keyman, 2013:9).

Avrupa Birliği Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın (AGİT) yaptığı tanıma göre "Bir şahsa veya mülküne karşı işlenen herhangi bir suçun kaynağı o kimsenin ırkı, rengi, etnik kökeni ya da uyruğu, dini, cinsiyeti veya cinsel yönelimi, cinsiyet kimliği, yaşı, fiziksel veya zihinsel engelleri yahut buna benzer bir aidiyeti ise, bu suç nefret suçudur". İşlenen suçun nefret suçu sayılması için, mağdurun kendisinin veya mensubu olduğu grubun sahip olduğu karakteristik özellikler nedeniyle yani "önyargı" saikiyle gerçekleşmesi gerekmektedir (Hall'dan akt. İnceoğlu, 2012: 103-104). Burada kastedilen önyargı, yaygın olarak görüldüğü şekliyle etnik kökene, dini inanca ya da cinsel yönelime yönelik olabileceği gibi fiziksel birtakım ayırt edici özelliklere, hastalara ya da belli yaş gruplarına yönelik de olabilmektedir (Sosyal Değişim

Derneği, 2012: 9). Nefret söylemi ise eyleme dönüşerek nefret suçu oluşturmasa da nefret suçunun önünü açma ve teşvik etme potansiyeli taşıdığı için önemli bir sorundur. Nefret söylemi, özetle “her türlü hoşgörüsüzlükten kaynaklanan ve önyargılardan beslenen nefreti yayan, teşvik eden, savunan ya da haklı çıkarıcı ifade biçimleri”dir (Doğu, 2010:100).

1997 yılında, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin nefret söylemiyle ilgili kabul ettiği bir tavsiye kararı bulunmaktadır. Bu kararda nefret söylemi şu şekilde tanımlanmaktadır:

“İrkçi nefret, yabancı düşmanlığı, anti-Semitizm ve hoşgörüsüzlüğe dayalı diğer nefret biçimlerini yayan, teşvik eden, savunan ya da haklı gösteren her tür ifade biçimi. Hoşgörüsüzlüğe dayalı nefret, saldırgan milliyetçilik ve etnik merkezîyetçilik, ayrımcılık ve azınlıklara, göçmenlere ve göçmen kökenli kişilere karşı düşmanlık yoluyla ifade edilen hoşgörüsüzlüğü içermektedir” (İnceoğlu, 2010).

Raphel Cohen Almagor (akt. İnceoğlu, 2013: 79-80), nefret söylemini, “bir şahıs veya grubu hedefleyen ve bu bireyleri doğuştan gelen bir takım mevcut ya da fark edilen özellikleri dolayısıyla, önyargıya dayalı, düşmanca ve kötü niyetli bir söylem” olarak tanımlar.

“Nefret söylemi; cinsiyet, ırk, din, etnik köken, ten rengi, ulusal köken, maluliyet veya cinsel yönelim gibi faktörlerin dâhil olduğu özelliklere karşı takınılan, ayrımcı, göz korkutucu, onaylanmayan, düşmanca ve/veya önyargılı tutumları ifade etmektedir. Nefret söylemi; hedeflenen grupları incitici, kişiliksizleştirici, taciz edici, sindirici, küçük düşürücü, alçaltıcı, mağdur duruma düşürücü ve bu gruplara karşı duyarsızlık ve gaddarlığı teşvik edici bir amaç gütmektedir”.

Ayrımcılık ise yöneltilen kişiye ya da gruba yönelik kısıtlayıcı bir tavır içerir. Önyargı ise, nefret suçunun önünü açabileceği gibi, ayrımcılığın da önemli bir tetikleyicisidir. Allport'a (akt. Ataman, 2012: 63) göre önyargı, “yeterli gerekçeler olmaksızın başkaları hakkında düşünmek, başkalarını dikkatsiz, özensiz, düşüncesiz yargılama”dır. Daha genel anlamdaysa önyargıyı “bir gruba dahil ve böylelikle o gruba atfedilmiş karşı çıkılabilir özelliklere sahip olduğu varsayılan bir kişiye yönelik, yalnızca kişinin o gruba ait olmasından kaynaklanan, yön değiştirmiş ya da düşmanca tavır” olarak tanımlar. Önyargı konusunda sosyal bilimciler arasında kesin bir tanım bulunmamakla beraber, “bir grup ya da grubun üyelerine karşı, genelde negatif bir ön değerlendirme” olduğu düşüncesinde ortak bir görüşe sahip olduğu

belirtilmektedir (Ataman, 2012: 63). Atalay (2009: 13), önyargı ve ayrımcılığın arasındaki ilişkiyi şöyle tanımlar: “Önyargı, gruplara yönelik olarak, o grubun üyelerinin hepsini tam olarak tanımadan gösterilen aşağılayıcı tutumları ifade eder. Ayrımcılık, bir gruba diğerine göre farklı muamele edilmesini, genellikle grup üyelerinin haklarının ve yaşam olanaklarının kısıtlanmasını gerektirir. Süreç, ardından gelecek eylemleri haber veren birtakım ipuçlarıyla başlar. *Stereotipler*³ bu sürecin bilişsel öğelerini oluştururlar, önyargı duygusal doğadadırlar, ayrımcılık ise davranışsal eylemlerle ilgilidir. Sonunda toplumdan dışlama ve reddedici mesajların kişisel olarak içselleştirilmesinden oluşan bir kısır döngü ateşlenmiş olur”.

Zonana ve Reyna (2012:122) ise ayrımcılık üzerine düşünürken, ayrımcı davranışların önemli bir unsurunu göz önünde bulundurmamız gerektiğini belirtir. Bu da “bakış açısı” ya da “zihniyet”tir. Ayrımcılığı kimin yaptığı sorunsalında ise bir gruplama yapmaktadırlar: İlk grupta, tek tek bireyler üzerinden düşündüğümüzde, sokaktaki vatandaş, yakın çevremiz, ailemiz, arkadaşlarımız yer almaktadır. Günlük yaşam içerisinde bilinçli ya da bilinçsiz olarak ayrımcılık yapmakta ve kinayeli sözlerle başlayıp ileri boyutta kitlesel hareketlere, yakıp yıkma, yaralama hatta cinayete kadar varabilmektedir. İkinci grup da birinci gruptaki bireyleri kışkırtan ve ayrımcılığı düşünce özgürlüğünün parçası olarak kabul eden gruptur. Bu gruplar, ayrımcı bireyleri örgütleme amacı güder veya bilinçli ya da bilinçsiz olarak bu örgütlenmeye ortam hazırlayan içerikler sunmaktadırlar. Üçüncü grupta ise ayrımcılığın meşrulaşmasına yol açabilen hukuki altyapıya sahip olan (her ne kadar yasal düzenlemeler ve uluslararası sözleşmelerle önlenmeye çalışsa da) devlet yer almaktadır.

İnsanlar etnik köken, dini inanç, yaş, cinsel yönelim gibi beden üzerinden yapılan ayrımcılıklara da maruz kaldıkları söylenebilir. Çalışma açısından bedenin özellikle kadın bedeninin algılarımızda nasıl konumlandığına bakmak yararlı olacaktır.

3. BEDENE BAKIŞIN KONUMLANIŞI

Beden üzerinden ötekileştirmenin tarihçesini ele aldığı çalışmasında Arus Yumul (2012), bedenin, “öteki” üzerinde üstünlük kurabilmek için kullanılan önemli bir proje olduğundan söz eder. Güçlü bir toplumsal kimliğin yaratımında, siyasi ideolojinin kullanıldığı ve bu anlamda “ötekilerin kaydedildiği” bir alan olmuştur. Bu kaydedilen öteki bedenler, ırklar arasındaki farkların bilimsel yöntemlerle sınıflamasından öteye geçerek, etnik kimliklerin, toplumlardaki azınlıkların bastırılması, hak taleplerinin reddedilmesi, katliamlar ve

---

³Basmakalıp düşünce, yargı.

soykırımlara varan insanlık dramlarını yaşayarak günümüzde de ayrımcılık ve nefret suçlarına karşı varoluş çabalarını sürdürmektedirler.

Beden, tarih boyunca bilimsel çalışmalarda yapılan sınıflamalarda temel ayrımlardan biri olarak gözetilen, simgesel özelliklere karşılık fiziksel dünyanın başlıca unsurlarından biridir. Bourdieu (2014: 198), toplumsal grupların ve toplumsal sınıfların nesnel varoluşunun yanında bireylerin kendilerini hayat tarzlarına bağlı olarak ürettikleri temsiller, algı ve beğeniler sistemi (*habitus*) içerisinde sınırlandırdıkları, sistemin içindekiler ve dışındakilerle olan birleşimin ve ayrışmanın bu şekilde oluştuğunu ifade eder. Bourdieu'ye (2015:90) göre “beğeni, sahip olduğumuz her şeyin -kişiler, şeyler-, başkalarının gözünde ifade ettiğimiz her şeyin, kendi kendimizi sınıflamamızdaki ve başkalarının bizi sınıflamasındaki her şeyin temelidir”. Beğenileri, özellikle de estetik algıya yönelik beğenileri, kaçınılmaz farkların pratik olumlanması olarak düşündüğümüzde, beden tiplerine dair beğenilerin ayrımı ve bu beğenilerin çatışması da söz konusudur. Bourdieu'ye (2015:91) göre beğeni, kendini ispat edebilmek için kendinden farklı olan beğenileri (*goûts*) yadsır, sertçe dışlar. Bu dışlama da tikslenme (*dégoûts*)-farklı beğeniye “mide bulandırıcı şey” olarak değerlendirme- dehşete kapılma gibi tepkileri ve tahammülsüzlüğü beraberinde getirir. Özellikle de estetik tahammülsüzlük söz konusu olduğunda bu tepkiler daha sert gerçekleşir. Farklı beğenilerden, farklı yaşam tarzlarından ve sosyoekonomik farklılıklardan tiksilmeye kadar uzanmaktadır. Beğenin pekişmesi, homojenliğini korumasıyla bağlantılıdır.

3.1. Kadın Bedenine Bakışın Konumlanması, Psikolojik ve Kültürel Temelleri

Kültürel beğenin ötesinde kadın bedeni, kadının doğumundan itibaren bedeniyle kurduğu ilişkinin başkalaşmasıyla da incelenmelidir. Çünkü kadının kendi bedenine yabancılaşması, fiziksel görünümünden endişe duyması ve bedenini çevresine göre yeniden inşa etme çabasıyla ilişkilidir.

Kadın, dünyaya gelişinden itibaren izlenen bir nesne haline gelir ve bu doğuştan değil çevreden gelen öğretinin sonucudur. Kadın, yetişirken sürekli bedeniyle, nasıl görüldüğüyle ilgili bir endişe içerisindedir. John Berger'e (1995) göre kadınla erkeğin toplum içerisinde var olma şekilleri birbirinden farklıdır. Erkek, üretilebilir bir varlığa sahiptir ve yetişirken her zaman yapamayacağı şeyleri dahi yapabileceği gibi göstererek başkaları üzerinde otoritesini kurmaktadır. Kadınsa tam da erkeğin bu otoriter dünyasının içine doğmaktadır ve bu dünya içerisinde kendini var etmeye çalışması benliğinin ikiye bölünmesiyle sonuçlanır. Kadın;

içerisinde gözleyen ve gözlenen, birbirinden bağımsız var olabilen ve birlikte kadının kimliğini oluşturan kişilikler içerir. Bu şekilde içerisinde olduğu ve yaptığı her şeyi gözleyen, kendi imgesiyle dolaşan, hem erkek tarafından seyredilen hem de seyredilişini seyreden bir konuma sahiptir. Bu durum da yalnızca kadınla erkeğin ilişkisini değil, kadının kendisiyle olan ilişkisini de belirler. Dolayısıyla kadın kendini seyirlik bir nesne haline getirirken bedeniyle olan ilişkisini de bu anlamda kendi bedenine yabancılaşarak kurmaya başlar. Bu yabancılaşma, kadının annesiyle olan bağının biyolojik olarak kopmasıyla başlayan bir süreçtir. Çocuk bedeninin sınırlarını keşfederken, bedenin bütüncül zevkinden de koparak “kısmi” beden parçalarından kısmi *haz* aramaya başlar. Ruhsal bedenden alınan kısmi haz, her zaman tamamlanmak için üzerinde mücadele edilen bir eksiklik olarak karşımıza çıkacaktır. Psikanalizde kastedilen anatomik anlamda değil ruhsal bedendir. Ruhsal beden, öteki tarafından bize yansıtılan kendi bedenimizin bilinçdışı bir tasarımıdır.

Öte yandan Freud, kadınların ergenlik çağına girmesiyle ve cinsel organlarının olgunlaşmasıyla birlikte beden algılarının narsistik eğilimler içerdiğini ifade eder. Erkekler tarafından arzulanır hale geldiklerini fark ettikleri zaman kadınlar, bu kez yoğun bir ruhsal yatırım da yaparak kendilerini bu arzuya göre inşa etmeye başlar. Doğumuyla birlikte kendisini besleyen annesiyle kurduğu bağdan kaynaklanan kendilik sevgisi, daha sonra bu tutkunun bu iki çeşidi bir yandan “narsistik” türdeki, diğer yandansa “bağlılık” ya da “bağımlılık” türünde nesne-tercihlerine temel teşkil eder. Lacan’ın ayna evresinde, kişi bedenini kendisine yabancılaştıran bir sürece girer ve bu süreçte kendini feda etme noktasına kadar varabilen bir tutkunun peşinden gider. Lacan, Narkisos’un trajik öyküsünün yalnızca kendine hayranlık beslemenin aldaticılığından öte, bakan kişinin aynadaki görüntünün cazibesine kapılarak onun esiri olduğunu ifade eder (akt. Bowie, 2007: 39-40). Aynadaki imgeyle kurulan bağ aynı zamanda “ben”in inşa edildiği bir evre olarak tanımlanmaktadır. Kadının, özellikle anneden kopmayla ellerinden alınan mutlak hazzın, beden parçalarından alınan kısmi haza dönüşmesiyle, yaşamı boyunca bir tamamlanma ihtiyacı hissetmesiyle ve bedenini tekrar tekrar inşa etmesiyle sonuçlanacak bir süreci başlatır. Kadının kozmetik ürünlerden estetik operasyonlara kadar uzanan, tatmine ulaşmaksızın sürüp giden güzelleşme çabasının altında da bu tamamlanma isteği yatmaktadır (Kar ve İnceoğlu, 2010:66-67).

Kadının kendi benliğini inşa etmesi ve bedenini sürekli tamamlama isteği içerisinde olmasının anneden kopma evresinin dışında çevresel etkenlerle de şekillendiğini belirtmek gerekir. Güzelleşme çabası, kadının dışarıdan görüldüğü imgesini toplumun güzellik algısına

göre şekillenmektedir. Bordo (1993), zihin/beden ikiliğinin felsefik bir argümandan ibret olmaktan öte, toplumun şekillendirdiği, tıbbın, hukukun, edebi ve sanatsal temsillerin, benliğin psikolojik inşasının, kişiler arası ilişkilerin, popüler kültürün ve reklamcılığın içine karışmış pratiğe dayalı metafizik bir unsur olduğunu ifade eder. Zihin, yani bedenin içerisindeki soyut benlik, sürekli olarak bedeni gözetler, görünümünü eleştirir ve bedeni daha arzulanabilir bir hale dönüştürmek için -egzersiz, estetik cerrahi, diyet gibi- çeşitli eylemlere geçmesini teşvik eder. Kişinin bedenini belirli bir bakışa göre değiştirmeye ve istenmeyen karakteristik özelliklerden arınma çabasıyla günümüz tüketim kültürü arasında oldukça güçlü bir etkileşim söz konusudur (Thomson ve Hirschmann, 1995). Bedenin kültürel söylemdeki yerine değinirsek, zihnin beden üzerinde ideolojik kontrol sağlaması, bu kontrol duygusunu tetikleyecek şekilde reklam yapılması ve ürün pazarlanması sonucu, bedenin “istenen şekle getirilmesi”, “kusurlardan arındırılması” ya da “daima genç görünmesi” vaatleri sunan ürünler ve hizmetlerle dolu sektörler meydana gelmiştir. Bu sektörler de tüketim toplumunun en önemli parçası haline gelmiştir. Baudrillard (2012), *Tüketim Toplumu*'nda, bedenin metalaşması ve arzu nesnesi haline gelmesiyle ilgili tespitlerde bulunur. Baudrillard'a (2012: 163) göre fiziksel ve cinsel özgürleşme biçimleriyle beden yeniden keşfedilmiştir ve tüketilebilen bütün metalar içerisindeki en eşsiz ve güzel nesnedir. Reklamda, modada, kitle kültüründe bedenin özellikle de dişil bedenin tüketimi, bedenin ruhun yerini aldığı bir göstergesidir. Sağlığa dair uygulamalar, diyetler, estetik operasyonlar da bedenin tüketimi etrafında bedeni kuşatan ve ticarileşen sektörler yaratmıştır. Beden algısı sermaye pratiği ve fetiş nesnesi bakımından bölünmüş temsiller yaratmaktadır. Tarih boyunca beden, dini öğretilerde muhafaza edilmesi gereken bir şeyken tüketim toplumuyla birlikte bireyin kendinin sürekli olarak koruyup iyileştirmesi, geliştirmesi, kusursuzlaştırması gerektiği bir nesne haline gelmiştir. Dolayısıyla diyet ürünlerinin, spor salonlarının, özel beslenme şekillerinin, estetik müdahalelerin dışında kalan bireyler, tıbbi vakalar ayırt edilmeksizin kişisel sorumluluk atfedilen bir tüketim nesnesi olmuştur. Özellikle kadınlara yönelik dergilerde ve televizyon reklamlarında kadın bedenin temsili ve güzellik algısı bakımından güzel kalmak, genç olmak, zamana meydan okumak adeta dinsel bir buyruk haline getirilmiştir. Öte yandan da güzellik söz konusu olduğunda, beden ölçüleri üzerinden güzellik algısı tarih boyunca sanatta ve günlük yaşamda değişim göstermiş ve estetik değerler bağlamında farklı şekillerde anlamlandırılmıştır (Eco, 2004). Örneğin bireyin yeme bozukluğuna sahip olması, tüketim toplumu söyleminde tıbbi ya da psikolojik nedenlerle ilişkilendirilmeksizin, karakteristik özelliklerinin yetersizliği, bireyin

sorumsuzluğuyla eş görülmeye ve bireyin beslenmesiyle ilgili suçluluk duygusu yaratmaya başlamıştır (Thompson ve Hirschman, 1995).

Her ne kadar ayrımcılık üzerine çalışmalar yürütülse de kitle iletişim araçlarında beden temsili dair yeterli farkındalık bulunmamaktadır. Özellikle “kadın programları” formatında yer alan gündüz kuşağında kadın sunucularca hazırlanıp sunulan reality show’larda, ideal kadın bedeninin inşası sürekli olarak yenilenmektedir. Sohbet programları esnasında sıradan vatandaşların yaşam hikayelerine değinilirken gerek stüdyo seyircisi, gerekse sunucu, programa katılan mutsuz kadını “baştan yaratma” misyonu üstlenir. Bu üstlenme sırasında kadın, yüz gerdirme, diş estetiği, cilt bakımı, saç kesimi-boyanması, kaş tasarımı, makyaj gibi müdahalelerle yeniden “arzulanan nesne”ye dönüştürülür. Bu şekilde evliliğinde mutsuz olan kadınlara, eşlerine daha güzel görünerek yuvasını kurtarmış olacağı söylenir. Öte yandan moda ve stil programlarında kadınların nasıl giyinmesi gerektiği jüri olan modacılar tarafından belirlenmekle kalmaz, kıyafetleri giyen yarışmacıların kilolarıyla ve vücut tipleriyle ilgili pek çok olumsuz yorumlar da yapılır. Burada dayatılan yalnızca kadına dair güzellik algısının, beden ölçütlerinin inşasıyla sınırlı kalmamakta, bu ölçütlerin dışında kalan kadınları da ötekileştiren söylemlerin yaygınlaşmasına yol açarak toplumsal zeminde bu ötekileştirmenin meşrulaştırılmasına sebep olmaktadır. Sonuç olarak da kadınlar, vücut şekilleri ve ağırlıkları nedeniyle de ayrımcılığa maruz kalmaktadır.

Bireylerin herhangi bir düşünce, etnik köken ya da gruba ait olmaksızın yalnızca fiziksel özellikleri nedeniyle de maruz kaldıkları ayrımcılık üzerinde durulması gereken bir konudur. Bu fiziksel özellikler, beden yapısı, çağlar boyunca ırk ve etnik kökene bağlı olarak hem bir baskı unsuru hem de üstünlük kurma meselesinin merkezinde yer almaktadır. Her ne kadar ayrımcılığın fiziksel özelliklerle kişilik ilişkisi, ahlaki ve kültürel özellikler üzerinden üstünlük kurma çabasının yaygın bir görüş olarak 18. yüzyıldan itibaren geliştirse de ötekiliğin, beden üzerinden tanımlanarak kaydedildiği tarihi belgeler M.Ö. 8. Yüzyıla kadar dayanmaktadır (Yumul, 2012: 90).

Bu çalışmanın merkezini oluşturan bu konu küresel anlamda sağlık iletişimi, sosyoloji, psikoloji gibi pek çok disiplinin ele aldığı bir mesele olmuştur. Beden üzerinden yapılan ayrımcılık uluslararası literatürde *stigma* olarak değerlendirilmektedir. Damgalama olarak da bilinen *stigma*, “kişinin bir özelliğine atfedilmiş olan olumsuz sosyal tutum” olarak tanımlanabilir. Kişiye ait bu özellik, zihinsel, fiziksel ya da sosyal bakımdan bir yetersizlik olarak algılanmakta ve bu nedenle kişi sosyal bakımdan onaylanmayarak toplumun dışına

itilerek ayrımcılığa uğramaktadır⁴. Kişinin fiziksel görüntüsü, özellikle bedeninin şekli ve ölçüsü nedeniyle toplumdaki dışlanmasının söz konusu olduğu bu ayrımcılığa *sizeism*⁵ ya da *weight bias*⁶ da denmektedir. Birey şişman ya da zayıf olması nedeniyle modern toplumda yaratılan “ideal insan” tipolojisinin dışında kaldığından başta kitle iletişim araçları daha sonra da sosyal ağlarca yoğun bir şekilde dışlanmaya ve ayrımcı söyleme maruz kalmaktadır. Özellikle fazla kilolu (*overweight*) ve obez bireyler, uğradıkları mağduriyetler bakımından kırılgan bir noktadadırlar (Brownell vd., 2005; Puhl ve Brownell, 2001). Özellikle iş ortamlarında (Roehling, 1999), eğitim kurumlarında (Kaya, 2012; Ayan Ceyhan, 2012) hatta sağlık çalışanları tarafından dahi yaşam olanaklarını kısıtlayıcı tavırlara maruz kaldıkları akademisyenlerce incelenerek ortaya konmuştur (Jones, 2010; Miller vd., 2013). Amerika Birleşik Devletleri’nde yapılan araştırmalara göre okul çağındaki obez çocukların zorbalığa maruz kalma ihtimalinin %63’den fazla olduğu ortaya çıkmıştır (Himmelstein vd., 2017; Puhl vd., 2017). Obezite raporu bulunan yetişkin bireylerin %54’ünün işyerinde iş arkadaşlarınınca, %43’ünün işverenleri ya da amirleri tarafından ayrımcılığa maruz kaldığı, %69’ununsa sağlık çalışanları tarafından ayrımcılık yapıldığı tespit edilmiştir. Yalnızca iş ya da eğitim çevreleriyle bu durum sınırlı kalmamakta, aile içinde de aile bireyleri tarafından kilosunu nedeniyle kız çocuklarının %47’si ve erkek çocukların %34’ü önyargıların hedefi olmaktadır (Puhl ve Brownell, 2006; Kaminsky vd., 2002).

Dünya Sağlık Örgütü’nün (WHO) 2017 yılında yayınladığı rapor⁷ ve tüm bu çalışmalar göstermektedir ki, bir bireye yönelik özellikle de kilo önyargısından kaynaklanan ayrımcılığın yetersiz beden algısı ve bedenden duyulan tatminsizlik, düşük öz saygı ve özgüven, yalnız ve değersiz hissetmeye yönelik duygular, intihara yol açacak düşünceler ve eylemler; depresyon, anksiyete ve diğer psikolojik bozukluklar, uyumsuz beslenme düzeni, fiziksel aktiviteden kaçınma, stresle tetiklenen *fizyopatolojik*⁸ belirtiler ve tıbbi tedaviden kaçınma gibi kritik sonuçları bulunmaktadır.

---

⁴<http://www.psikolojisozlugu.com>

⁵ İngilizce’de boyut anlamına gelen ‘size’ sözcüğü ve ideolojilerden söz edilirken kullanılan “-ism” son ekiyle birleştirilerek oluşturulmuştur. Bireyin boyuna ya da kilosuna bağlı olarak geliştirilen önyargılarla uğradığı ayrımcılığa verilen addır. Bu tipteki ayrımcılık, genellikle çok uzun, çok kısa, çok şişman ya da çok zayıf bireylerin uğradığıdır.

⁶Türkçe’ye “kilo önyargısı” olarak çevrilebilecek olan ‘weight bias’, başkalarına kilolarını nedeniyle yöneltilen olumsuz tutumlar ve davranışlar olarak tanımlanmaktadır.

⁷ World Health Organization, (2017) *Weight bias and obesity stigma: Considerations for the WHO European Region*, <http://www.euro.who.int/en/health-topics/noncommunicable-diseases/obesity/publications/2017/weight-bias-and-obesity-stigma-considerations-for-the-who-european-region-2017> (Erişim tarihi: 15 Kasım 2017).

⁸Organda veya sistemde hastalığa bağlı gerçekleşen işlevsel bozukluk.

Türkiye’de ise kilo önyargısına özellikle değinen akademik araştırmaların ağırlıklı olduğunu söylemek mümkün değildir. Fakat Türkiye’de yaşayan hafif şişman ve obez bireylerin istatistiki oranlarına baktığımızda Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) 2016 yılı raporunda yer alan Tablo 1’deki verilere göre ülkemizde yaşayan obez birey oranı %19,6’dır. Yani aslında bu istatistiğe göre birçok insan sağlıklı kilo oranının sayısal olarak üzerinde ya da çok üzerinde bulunuyor ve cinsiyet bakımından kadınlar ve erkekler neredeyse yarı yarıya bir orana sahip. Ancak konu ayrımcılığa geldiğinde dünyada kadın bedeni üzerinden yapılan ayrımcılığın pek çok alanda daha yoğun olduğunu görüyoruz. Bunun temelinde yalnızca kültürel bir bağlam değil, tüketim kültürünün yarattığı ideal kadın mitinin olduğunu belirtmek gereklidir.

Cinsiyet	Düşük kilolu	Normal kilolu	Obez öncesi	Obez	Toplam
Kadın	5,6	40,4	30,1	23,9	100,0
Erkek	2,5	43,8	38,6	15,2	100,0
Toplam	4,0	42,1	34,3	19,6	100,0

Tablo 1: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Türkiye Sağlık Araştırması, 2016

İdeal kadın mitinin yine ve yeniden üretilmesinde daha önce de dile getirildiği gibi medyanın ve özellikle yeni medyanın olduğunu söylemek mümkündür. İfade özgürlüğü olanağı ve pek çok bilginin dolaşıma sokulabilmesinin yanı sıra kitlesel örgütlenmelerin söz konusu olduğu Facebook grupları, video paylaşım sitelerine yapılan yorumlar ve haber sitelerindeki haberlere gelen nefret içerikli paylaşımlar moderasyon mekanizmaları ve caydırıcı hukuki yaptırımların bulunmaması nedeniyle silinip kaldırılmadığı gibi defalarca paylaşılarak yayılmaya devam edebilmektedir (Çomu ve Binark, 2013; Aygöl, 2010; Dirini,2010; Çomu, 2010; Akın, 2010; Toprak vd., 2009). Ekşi Sözlük adı geçen bu mecralardan biridir.

4. EKŞİ SÖZLÜK

Sosyal medya ortamında, sözlüklerden ilham alınarak oluşturulan katılımcı sözlüklerin ilk örneği olan Ekşi Sözlük, her türlü kelime ve kavram hakkında kayıtlı yazarların yorumlarını içeren ve katılımcı sözlük -collaborative hypertext dictionary-özelliği gösteren bir web sitesidir.

Bir bilgisayar programcısı olan ve ‘ssg’ rumuzu -nickname- ile tanınan Sedat Kapanoğlu tarafından 15 Şubat 1999 tarihinde kurulmuştur. Kişisel bir günlük -blog- olmasına ve amatör bir nitelik taşımasına rağmen kısa sürede popülerite kazanan bu sanal oluşum, Türkiye’nin en çok takip edilen siteleri arasına girmiş ve kendi alt kültürünü oluşturmuştur. Kavram ve konsept sınırlaması olmaksızın, herhangi bir konu, durum ya da kişi ile ilgili bilgi, haber ve yorum niteliği taşıyan ifadeler içeren bir site olan Ekşi Sözlük; yazarlar tarafından açılan entry -giriş ya da kayıt- ile metin içinde yer alan bağlantılar ve ‘bakınız’ şeklinde verilen linkler nedeniyle sonsuz çağrışımlara olanak veren bir platformdur. Dolayısıyla kapsamı sürekli olarak genişleyen Sözlük’ün yaşayan bir organizma olduğunu ve her an gelişmekte olduğunu ileri sürmek mümkündür (Gürel, E. Yakın, M. 4,4, 2007). Sözlük’te kullanıcılar, konu kısıtlaması olmadan ister kendi açacakları bir başlık altında ister daha önce açılmış bir başlık altında duygu, düşünce, bilgi ve yorum paylaşımı yapabilmektedir. Açılan başlıklar herhangi bir konu, kavram ve olay hakkında olabilirken ‘entry’ adı verilen paylaşımların doğru, kesin, nesnel olma şartı bulunmamaktadır. Ekşi Sözlük, yayımlanan içeriklerle ilgili şöyle bir açıklama yapmaktadır: “Ekşi’de yer alan içeriğin doğru ve/veya güncel olduğu hiçbir şekilde iddia veya garanti edilmemektedir. Aksine, yazarlar tamamen gerçek dışı içerik dahi üretebilirler. Ekşi’de yer alan içeriğe yukarıda 'hukuka aykırı içerik ve şikâyet' kısmında belirtilen haller dışında müdahale edilmediğinden, ekşi’de yer alan herhangi bir bilgi, yorum, öneri, espri, ironi, tecrübe paylaşımı ve benzeri içeriğin referans alınması nedeniyle oluşabilecek (dolaylı veya doğrudan) maddi ve/veya manevi herhangi bir kaybınızdan sorumlu olmadığımızı belirtmek isteriz. Ekşi Sözlük’te yayımlanan içeriklere dair yazarlar tarafından oluşturulan içerikler herhangi bir ön incelemeye tabi olmaksızın ve doğrudan yazarlar tarafından yayına alınmaktadır. Tarafımıza başvurulmadığı müddetçe, yayınlanan içeriğin hukuka uygunluğunu denetleme yükümlülüğümüz bulunmamaktadır. Ancak, Ekşi Sözlük yer sağladığı içeriğin hukuka uygunluğunu sağlamaya özen göstermekte, bu nedenle yapılan her başvuruyu dikkatle değerlendirmektedir” (<https://eksisozluk.com/entry/19784395>).

Platform olarak Ekşi Sözlük’ün seçilmesinin nedenleri, açıklamasında yer alan “kutsal bilgi kaynağı” ibaresine istinaden pek çok konuda bilgiye rahatça ulaşılabilecek bir interaktif sözlük özelliği taşıması ve bu anlamda Türkiye’de ilk ve faal olan en eski interaktif sözlük olması sıralanabilir. Ekşi Sözlük 2014 yılı içinde toplam 140 milyon farklı kişi tarafından ziyaret edilmiştir. 140 Milyon kişi toplamda 4 milyar sayfa görüntülemiştir. Ekşi Sözlük okurları, sözlükte her bir ziyarette ortalama 9 dakika zaman geçirip, 7 sayfa görüntülemiştir (Alp, 2016:159). Ayrıca Ekşi Sözlük yakın zamanda bünyesinde girilen entry’lerdeki

moderasyon sürecine yeni bir özellik eklemiş, kendi içerisinde nefret söylemini önleyebilmek adına 2011’de bir “Nefret Söylemi Denetim Projesi” başlatmış, bu proje kapsamında nefret söylemi tanımlarına giren entry’lerin temizlenmesi amaçlanmış, bu da nefret söyleminin önlenme çabası açısından önemli olsa da öte yandan sözlükteki diğer yazarlarca özgür ortamı zedeleyeceği yönünde tartışmalara neden olmuştur (Kalafat, 2011). Tüm bu tartışmalara rağmen uygulanmaya başlanan bu projenin başarılı olup olmadığı tartışmalıdır.

5. YÖNTEM

Bu çalışmada Ekşi Sözlük’te “şişman kızla sevgili olan erkek” başlığı altındaki entry’ler üzerinden kadın bedenine yönelik ayrımcılığı incelemek amacıyla içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler içerik analizinde daha derin işleme tabi tutulmakta ve betimsel bir yaklaşımla fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilir. İçerik analizi yoluyla verileri tanımlanır, verilerin içinde saklı olabilecek gerçekler ortaya çıkarılmaya çalışılır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 227).

Geçerlilik ve güvenilirlik açısından, içerik analizi tekniği ilkeleri çerçevesinde bir kodlama cetveli oluşturulmuş ve üç kişi tarafından kodlanmıştır. İçerik analizi ilke ve kuralları doğrultusunda öncelikle “şişman kızla sevgili olan erkek” başlığı altındaki entry’ler incelenmiştir. İnceleme sonrası elde edilen bilgiler ve kuramsal bilgiler bağlamında kategoriler oluşturulmuş, ardından da bu kategorilerin alt kategorileri oluşturulmuştur. Araştırma amaç ve sorularını yanıtlayacak olan kategori ve alt kategorilerden oluşturulan kodlama kılavuzuna uygun olarak bir kodlama cetveli oluşturulmuş ve veriler içerik çözümlemesine tabi tutulmuştur.

Bu çalışmada da, ilk aşamada belirlenen tarama ve seçim ölçütlerine göre kodlamalar yapılmış ve bu bağlamda çeşitli temalara ulaşılmıştır. Bu aşamadan sonra veriler düzenlenmiş, temalara göre gruplanmış ve uygun olduğu durumlarda veriler sayısal hale getirilerek sunulmuştur. Son olarak, elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Araştırmanın güvenilirliği için üç araştırmacının elde ettiği veriler kullanılarak, puanlayıcılar arası uyum yüzdesi hesaplanmıştır. Uyum yüzdesi %80olarak bulunmuştur. Bu oranın %75 üzeri olması beklenmektedir (Şencan, 2005). Bu durum araştırmacıların verileri arasında yeterli bir uyum olduğunu göstermektedir.

“Şişman kızla sevgili olan erkek” başlığı altındaki entryler “olumlu”, “olumsuz” ve “olumlu görünen olumsuz” kategorilerine ayrılarak incelenmiştir. Bu bağlamda “Olumlu” kategorisindeki entryler, “şişman kızla sevgili olan erkek” başlığının kendisine yönelik eleştirileri ve başlıkta yer alan şişman kadına ve/veya sevgilisi olan erkeğe yönelik olumlayıcı yorumları kapsamaktadır. Ayrıca olumlu kategorisi, başlığa yönelik olumsuz entrylere eleştiri yönelten yorumları da içermektedir. “Olumsuz” kategorisindeki entryler ise şişman kadına, onunla sevgili olan erkeğe ya da “şişman kızla sevgili olan erkek” başlığına eleştiri yöneltenlere yönelik ayrımcı, ötekileştirici, nefret söylemi içeren entry’leri kapsamaktadır. Son olarak, “Olumlu görünen olumsuz” olarak değerlendirilen entry’ler, yazılanların bir kısmında ya da bütününde konu hakkında olumlayıcı bir tavır ve niyet içerse de içeriğinde yer alan küfürler, hakaretler ya da yine ötekileştirici tavrı hissettiren ve bütün bunların sonucunda nefret söylemini meşrulaştıran, onu yeniden üreten içerikler olarak değerlendirilmiştir.

6. “ŞİŞMAN KIZLA SEVGİLİ OLAN ERKEK”

Ekşi Sözlük’te “şişman kızla sevgili olan erkek” başlığı altındaki entry’ler üzerinden kadın bedenine yönelik ayrımcılık, içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Söz konusu başlığın altına yazılan 580 adet entry üzerinden bir kategorizasyon yapılmıştır. 22 Mart 2013 tarihinde açılan “şişman kızla sevgili olan erkek” başlığı hala aktif olması nedeniyle çalışmada incelenen entry’lerin tarihi 26 Haziran 2019 tarihine kadar girilen entry’lerle sınırlandırılmıştır. Söylem bakımından bu başlıkta incelenen entry’ler “olumlu”, “olumsuz”, “olumlu görünen olumsuz” ve “diğer” olarak gruplandırılmıştır. Kategoriler ve entry sayısı Tablo 2’deki gibidir:

İncelenen Entry’lerin Niteliği	N	(%)
Olumlu	92	15,86
Olumsuz	219	37,75
Olumlu Görünen Olumsuz	216	37,24
Diğer	53	9,13
Toplam	580	100

Tablo 2: Ekşi Sözlük “şişman kızla sevgili olan erkek” başlığı altında 22.03.2013 – 26.06.2019 tarihleri arasında yazılan entry’lerin anlamsal bakımdan sınıflandırılması

Toplam 580 entry’den 92’si (%15,86) olumlu, 219’u (%37,75) olumsuz, 216’sı olumlu görünen olumsuz (%37,24) ve 53’ü (%9,13) diğer kategorilerinde değerlendirilmiştir. Diğer

kategorisi, başlıkla ilgisi bulunmayan içerikler ve göndermeleri kapsamaktadır. Bu nedenle bu kategori değerlendirme dışı bırakılmıştır.

6.1. Olumlu Kategorisi

Olumlu kategorisindeki entryler, “şişman kızla sevgili olan erkek” başlığının kendisine yönelik eleştirileri ve başlıkta yer alan şişman kadına ve/veya sevgilisi olan erkeğe yönelik olumlu yorumları kapsamaktadır. Ayrıca olumlu kategorisi, başlığa yönelik olumsuz entrylere eleştiri yöneltten yorumları da içermektedir. Entry’lerin birçoğu birden fazla kategoriye girebilse de çalışma açısından baskın olan görüş dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Olumlu kategorisindeki toplam 92 entry kendi içerisinde 11 alt kategoriye ayrılmaktadır. Bu 11 kategori ve sayıları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

Olumlu Kategorisindeki Entry’lerin Teması	N	(%)
Sevgiye veya Aşka Gönderme	21	22,82
Kendi İlişisine Gönderme	16	17,39
Sosyal İlişkilerin Öznelliğine Gönderme	13	14,13
Nefret Söylemine ve Ayrımcılığa Gönderme	12	13,04
İnsani Değerlere Gönderme	9	9,78
Karşılıklılığa Gönderme	5	5,43
Şekilciliğe Gönderme	4	4,34
Kişiliğe ve Karaktere Gönderme	4	4,34
Cinsiyetçiliğe Gönderme	3	3,26
Kapitalizme ve Toplumsal Dayatmalara Gönderme	3	3,26
Empati Yoksunluğuna Gönderme	2	2,17
Toplam	92	100

Tablo 3 Ekşi Sözlük’teki “şişman kızla sevgili olan erkek” başlığı altındaki olumlu kategorisinde yer alan entry’lerin temaları

a) Sevgiye veya Aşka Gönderme

Olumlu kategorisi içerisinde entry’lerin 21’i sevgiye ve aşka gönderme yaparak başlığa olan eleştirilerini dile getirmektedir. Bu kategori içerisinde yalnızca sevgiye ve aşka gönderme

yapan entryler dışında sevgiye atf yapan fakat eleştirinin odağında beden ayrımcılığına karşı çıkışların olduğu entryler de bulunmaktadır. Yine sevgiye ve aşka atf yaparak nefret söylemini eleştiren entryler dikkat çekmektedir. Sevgiye ve aşka gönderme yaparken ilişkinin öznelliğine vurgu yapan entryler de bu kategoride değerlendirilmiştir. Son olarak yine sevgiye ve aşka atf yapan ancak eleştirinin temelinde toplumsal dayatmalara karşı çıkış olan entryler bulunmaktadır. Tüm bu kategorilere örnekler aşağıda verilmektedir:

“seviyor olabilir, sevmiyorsa da boş yapmasın zaten...”

“erkek veya kadın; kimseyi şişman ve zayıf - uzun veya kısa olarak ayırmayı doğru bulmuyorum. bir insan size kendinizi iyi hissettiriyorsa o insanı tanımak için şans verebilirsiniz. bedensel kıstaslara bakarak insanları kategorize etmek yanlış.”

“aşık olmuş erkektir.

beyle o küçük şekilci beyniniz almaz ama, bize de aşık oluyorlar. biz de çok güzel aşklar yaşıyoruz. hatta unutulmaz falan da olabiliyoruz.

asıl sizensiz mide bulandırıcı.

umarım sırf zayıf diye çıktığınız kızlar evlenince 150 kilo olur, midenizi bulandıran insanlarla bi ömür burun buruna yaşamak zorunda kalırsınız.”

“asiksa, sevdiyse hic kimseyi ilgilendirmeyen erkektir.

ask şekilci degildir.”

“eğer sadece penisini sokacak bir delik peşinde değilse saygı duyacağım erkek. aslında karşısındaki insana salt o gözle bakmayan her erkeğe saygı duyuyorum ya neyse.

bizim çoğumuz kişilere nasıllardır, ne hissederler diye bakmadan sadece orgazmik dakikaları amaçlayarak yanaşmakta. sistemin bir yerinde yanlış var ama bilemiyorum.

kadına, efendi gibi duygularıyla yanaştığı sürece adam gibi adamların hiçbirinden bir farkı olmayan erkektir. hatta muhtemelen toplum ne der düşüncesine karşı geldiği için çoğumuzdan daha cesur.”

b) Kendi İlişisine Gönderme

Kendi ilişkilerini örnek veren toplam 16 entry bulunmaktadır. Bu kategoride kendi ilişkisini örnek gösterirken empati yoksunluğuna, şekilciliğe, şişman bir kadın olarak yaşadığı kötü deneyimlere ve sevgilisinin yaşadığı sosyal deneyimlere ve bunun ilişkilerine yansımalarına vurgu yapılmaktadır. Aşağıdaki entryler bu kategoriye örnek verilebilir:

“şişman sevgilim var yalnız bu entryi görene kadar sorun teşkil etmiyordu, gerçi şimdi de etmiyor.”

“anormal bir şey yapmıyordur.

şişman bir kadın olarak gönül rahatlığıyla şunu söyleyebilirim ki, bu eleştiriler ve kendi çaplarında dalga geçmeye çalışan arkadaşlar beni pek rahatsız etmiyor.

ancak rahatsız edebilmeyi, üzebilmeyi başarabildikleri birçok kadın var ne yazık ki. fazla uzatmamaya çalışarak bir şeyler söylemek istiyorum o yüzden.

şişman insanları çekici bulmayabilirsiniz, beğenmeyebilirsiniz. bunda bir sorun yok, herkes herkesi beğenmek zorunda değil sonuçta.

ama itin götüne sokmaya çalışmanın, aşağılamanın ne manası var? neden insanların -hatta özellikle kadınların- canını yakmaya bu kadar isteklisiniz?

başkalarının fiziksel özelliklerinden dolayı kendilerini kötü hissetmesini sağlamak sizi mutlu mu ediyor? neden empatiden bu kadar yoksunsunuz?”

“yeni çağın en büyük sorunlarından olan şekilciliğe uymamış erkektir. bunun tam zıttını defalarca yaşayan bir erkek olarak şunu diyeyim tip kilo vs o kadar geçici ve değişken ki bir gün dalga geçilen ya da hor görülen insanlar hiç umulmadık formlarda karşınıza gelebilir. kısacası tipten önce karşınızdakinin akıl sağlığı ve iç güzelliğine öncelik vermek herkesin hayrına olacak bir hareket olacaktır.”

“bu vatandaş benim ilk sevgilimdi. üniversite boyunca birlikteydik. o da kadınların hayalindeki ideal erkek tiplerinden çok uzaktı belki ama ben de bildiğin şişmandım

kardeşim. "zayıflasa taş olacak" (olamadı) denilen, sohbet etmekten, birlikte vakit geçirmekten çok keyif alınan ama asla aşık olunamaz gibi görülen kızlar vardır ya hani, hah işte onlardan.

çok incitici olabiliyor şişman olmak. karşınızdaki erkeğin sizden hoşlandığını, yakınlaşmak istediğini hissedersiniz, sanki bir an gelecek, kendini tutamayacak zannedersiniz. fakat tutar. hepinizin bildiği sebeplerden dolayı şişman insanlara karşı adım atmaya çekinir insanlar. zaten küçücük, sıcak, yakın bir davranış bünyede heyecana sebep olur ancak bu da çok nadir yaşanır ve genelde devamı gelmez. zamanla siz de alışırsınız bu duruma. o yüzden rahat olursunuz. rahat olduğunuz için de sıcakkanlı ve doğal olursunuz. bu da karşınızdaki insanı etkiler. "şişmanlar sempatik insanlardır" genellemenin nedeni de budur belki."

c) Sosyal İlişkilerin Öznelliğine Gönderme

Toplam 13 entrynin bulunduğu bu kategoride sosyal ilişkilerin öznelliğine vurgu yapılırken şişmanlık algısına, nefret söylemine, kişisel estetik beğeniye ve toplumsal baskıya değinilmektedir. Aşağıdaki entryler bu kategoriye örnek olarak seçilmiştir:

"özel ve toplumsal mevzular var. sevgi, sevgili, aşk, ilişki vesaire bunlar özel şeyler. yani toplumu zerre kadar ilgilendirmez. insanlar değerli eşyaları gibi çok ama çok değerli yorumlarını sağda solda bırakmasalar ne güzel olurdu."

"bütün bu saçma salak entry girenlere sesleniyorum. istediğiniz üstünüze alınabilir. şişman ne demek sizin için?

100 kilonun üstünde olup 52 beden giyen mi?

90 kilo olup avm mağazalarında pantolon bulamayan mı?

80 kilo olup "seninki balık et değil kızım bildiğin şişmansın" dediğin mi?

70 kilo olup "vücuduna bakmadan bikini giymiş" dediğin mi?

60 kilo olup "boyun kısa 60 çok sana" dediğin mi?

50 kilo olup fazlalığı olduğunu düşünen mi?

45 kilo olup hala 0 beden olmaya çalışan mı şişko senin için?

hangisi senin ideal tanımın? toplumda o kadar fazla insan var ki bu kategoriye soktuğunuz. 80 kilo olup sağlığına zararı dokunmayan, yemek yemeyi seven ve diyet

yapma ihtiyacı olduğunu düşünmeyen bir insana şişman sıfatı yakıştırmak sana mı düşer?

kimsenin kalbini kırmayın. madem sizi bu kadar rahatsız ediyorsa, şişman bir insan gördüğünüzde muhattap olmayın lütfen. gözgöze gelmeyin. hayatınıza almayın demiyorum onu. o çirkin kafalarınızı o güzel insanların hayatlarından uzak tutun yeter.”

“problem hiçbir zaman görsellik değildir arkadaşlar. estetik kaygıları yüksek olanlar kompleksli insanlardır.”

ne kadar istesem de şu cümleye katılmak mümkün değil. öncelikle sosyal kıyaslamadan bağımsız bir eş seçme kriteri olmadığını kabul etmek gerekiyor. yazarın estetik kaygısı dediği şey insanın eş seçimi konusunda dış dünyaya en az bağımlı olduğu alandır hatta artırıyorum, en samimi olduğu alandır.

herkesin çeşit çeşit insana aşık olma sebebi budur. benden daha yakışıklı arkadaşım benim güzel bulmadığım kadına deliler gibi aşık olabiliyor. gördüğü ilk andan beri dünyanın en güzel kadını olduğunu söylüyor. bence bu muhteşem bir şey ve kişisel estetik beğenisidir bunu sağlayan. her insanın parmak izi gibi kendine has estetik beğeniye sahip olması bunun önde gelen etkenlerinden biridir. ben sevdiğim kadını gördüğüm zaman içimde oluşan hissiyatı hiçbir şeyle ifade edemiyorum. ona bakınca gördüğüm şey pür güzellik. ama sadece benim görebildiğim türden bir güzellik.

keşke bu hissiyatı onun kontrolünde olmayan bir özelliğine duymuyor olsaydım ama öyle değil malesef.

bir insanı (eğer zararsızsa) estetik anlayışından dolayı yargılamak faşizmdir.”

“normal erkekten ne farkı olduğunu anlayamadığım erkektir. bir erkeğin şişman bir kızdan hoşlanmıyor olmasını, etkilenmemesini, çirkin bulmasını anlarım. ama zaten sevgilisi olmuşsa sevdiği, etkilendiği, hoşlandığı için birliktedir. ve belli ki türkiye gibi bir yerde, bu kadar yargılayıcı kafaların arasında toplumsal baskıdan etkilenmeyecek kadar olgundur.”

d) Nefret Söylemine ve Ayrımcılığa Gönderme

Olumlu kategorisi içerisinde ağırlıklı olarak nefret söylemine ve ayrımcılığa gönderme yapan 12 entry bulunmaktadır. Aşağıdaki entryler bu kategoriye örnek olarak verilebilir:

“nefret suçu işlemenin sıradan olduğu sözlükte yine nefret dolu entryler barındıran bir başka durum.”

“şahane bir kadın düşmanı yazar toplama başlığı.

nefret söylemi nedir diye merak eden çoluğa çocuğa, başlık altındaki entriyeri okutun, o derece.”

e) İnsani Değerlere Gönderme

Toplam 9 entrynin olduğu bu kategoride sevgiye ve aşka gönderme yapılırken insani değerlere vurgu ön plana çıkmaktadır. Aşağıdaki entry bu kategoriye örnek olarak verilebilir:

“sözlükteki baslık sıçmıklarından biridir. altına da bolca entry sıçmıştı saçılmıştır.

insanlığa biraz daha akıl, fikir, sağ duyu, duygu, vicdan diliyorum. kısaca insanlık diliyorum insanlığa.

sizin gibi bin tanesi toplansa, bir tanesi bile olamayacağınız kadar "insan" olan insanlar tanıyorum; bazıları şişman, bazıları nasıl zayıfsa. bazıları esmer, bazıları nasıl sarışinsa. bazıları uzun boylu, bazıları nasıl kısa boyluysa. bazıları ermeni, bazıları nasıl türkse. bazıları musevi, bazıları nasıl müslümansa.

ve bazı insan görünümlüleri tanıyorum, tek ortak noktaları var, insan olmamaları...

(kişisel olarak seni cezbetmekten uzak olabilir, tercih etmeyebilirsin. sevgiden, aşktan dem vurmuyacağım -anlamayacağınız için-. sadece anlayabileceğinizi umduğum bir noktadan bahsedeceğim; insanları rencide edebilecek söylemlerden kaçınmak çok mu zor? hele ki herkese açık bir sanal ortamda bunları yazmak çok mu gerekli? hiç mi umurunuzda değil, birilerinin üzülme ihtimali? nasıl insanlarsınız siz?)”

f) Karşılıklılaşma Gönderme

Toplam 5 entrynin değerlendirildiği bu kategoride cinsler arası mütakabiliyete gönderme yapan ve cinsiyetçiliği odağına alan entryler bulunmaktadır. Bu kategoriye örnekler aşağıda verilmiştir:

“zayıf kızla sevgili olan erkekten farklı değildir.”

“şişman erkekle sevgili olan zayıf kızdaki farktır. aşk, duygu, gönül, sevgi hiç duydunuz mu? bu başlığa aptalca yorumlar yazan tiplerini hepsi 90’lı ergen tiplerdir. kesin bilgi.”

“şişman erkekle sevgili olan zayıf kız. durum bu şekilde olsaydı eminim erkeğin şişman oluşu kadında utanç duygusunu sizin beyinlerinizdeki kadar yaratmazdı fakat kadınların yine objeleştirilmesi iş başında ! artık size ait olmayan bedenlerden iğrenç zihinlerinizi ve ellerinizi çekin!”

g) Şekilciliğe Gönderme

Toplam 4 entrynin bulunduğu bu kategoride eleştirilerin odağında şekilciliğe karşı çıkış vardır. Aşağıdaki entry bu kategoriye örnek verilebilir:

“dış görünüş ile sevgili seçen erkek serzenişi. hiç nasıl anlaştığına kadının ona ne sunduğunu falan düşünmüyor, tek derdi görsel”

h) Kişiliğe ve Karaktere Gönderme

Toplam 4 entrynin bulunduğu bu kategoride önemli olanın kişilik ve karakter olduğuna vurgu yapılmaktadır. Aşağıdaki entry bu kategoriye örnek verilebilir:

“insanların ruhu olan bedenler değil, bedene sınırlarına katlanmak zorunda olan ruhlar olduğundan hareketle yanlış veya eksik bir başlık olarak düşündüğümüdür.

zira bir insanın karakterini kilosuna göre biçemeyiz. şişman olmak bir karakter değil, sadece tek bir sıfattır.”

I) Cinsiyetçiliğe Gönderme

Toplam 3 entrynin değerlendirildiği bu kategoride cinsiyetçiliğe ve toplumsal dayatmalara karşı çıkış bulunmaktadır. Aşağıdaki entryler bu kategoriye örnek verilebilir:

“sorunun şişmanlıkla değil de erkeklikle ilgili olduğunu düşündüğüm durum şeysi”

“kadını metalaştırmayan erkektir. toplumun güzellik algısının yarattığı zorbalıktan hem sevgilisini hem kendisini soyutlamayı başarmış erkektir. sevmeyi, sevmek için bir bedenden fazlasına ihtiyacı olduğunu bilen erkektir.”

i) Kapitalizme ve Toplumsal Dayatmalara Gönderme

Bu kategoride “şişman kızla sevgili olan erkek” başlığını eleştirirken kapitalizme ve onun ürettiği tüketim kültürüne ve toplumsal dayatmalara vurgu yapan 3 entry değerlendirilmiştir. Aşağıdaki entry bu kategoriye örnek verilebilir:

“bu durumdan rahatsız olan erkeklere ayar vermekle olmuyor o işler. önemli olan kızların neden barbie'ciliğe itildiği, neden çoğu zayıf kızlara yakışacak şekilde üretildiği. kahrolsun şişman kızları daracık pantolon giymeye mahkum eden kapitalizm.”

j) Empati Yoksunluğuna Gönderme

Toplam 2 entrynin değerlendirildiği bu kategoride karşıdakini anlamaya çalışmamayı eleştiren entryler bulunmaktadır. Örnek olarak aşağıdaki entry verilebilir:

“leylaya mecnunun gözünden bak misali erkektir.

biz doğulu toplumların temel hastalığı bu zaten. yadrigayacak bir şey bulmak yani. hatta bu tavır öyle bir şey ki başkasının başına gelen kaza bela ve hastalıkta sanki onu başımızdan savmısız gibi bizi teget geçmiş gibi seviniriz. tahtalara bile bencillikten vuruyoruz emin olun.

hadi en duygusuz tarafından bakalım. adamın fantazisi budur belki diyelim. ama o da nereye kadar.

bir de beceremediğimiz taraftan bakarsak belki de sen o kadına bakınca sadece et yığını görüyorsun o adam ise aslında bir parça et olan kalbinde ve ruhunda daha fazlasını hissedebiliyor belki.

bu kadar şekilci olmayı hak edecek kadar güzel ve iyi insanlar miyiz acaba?

galiba çoğunlukla üremeye ya da haz almaya yönelik bir tavır bizim ki.”

6.2. Olumsuz Kategorisi

Olumsuz kategorisindeki entryler şişman kadına, onunla sevgili olan erkeğe ya da “şişman kızla sevgili olan erkek” başlığına eleştiri yöneltenlere yönelik ayrımcı, ötekileştirici, nefret söylemi içeren entry’leri kapsamaktadır. Olumlu kategorisinde olduğu gibi bu kategoride de entrylerin birçoğu birden fazla kategoriye girebilse de çalışma açısından baskın olan görüş dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Olumsuz kategorisindeki toplam 219 entry kendi içerisinde 6 alt kategoriye ayrılmıştır. Bu 6 kategori ve sayıları Tablo 4’te belirtilmiştir:

Olumsuz Kategorisindeki Entry’lerin Teması	N	(%)
Kadını Bedene İndirgeyen Bakış	94	42,92
Nefret Söylemi ve Ayrımcılık	46	21
Fiziksel Özelliklere Gönderme	40	18,26
Kadını Yatırım Aracı Olarak Gören Bakış	23	10,50
Şişman Kızla Sevgili Olan Erkeğe Gönderme	12	5,47
Sağlığa Gönderme	4	1,82
Toplam	219	100

Tablo 4: Ekşi Sözlük’teki “şişman kızla sevgili olan erkek” başlığı altındaki olumsuz kategorisinde yer alan entry’lerin temaları

a) Kadını Bedene İndirgeyen Bakış

Olumsuz kategorisinde en yoğun olarak karşılaşılan kadını salt bedene indirgeme bakışı içerisinde kadının parayla satın alınabileceği kabulünü, ilişkinin varlığını erkeğin kerhen kabulüne bağlı olduğunu ve şişmanlarla seksin iyi olmayacağı ön kabulünü barındırmaktadır. 94 entrynin bulunduğu bu kategoriye örnekler aşağıda verilmiştir:

“parasız erkektir.”

“akıllı adamdır. sexine bakar. fantazisini yapar sonra bırakır.”

“fetiş olamaz mı, ulan başlıklar ya seks üstüne ya genelleme üstüne başka bişey yok beyninizi kullanmaya çalışın azıcık.”

“zamanında dahil olduğum erkek grubuydu. napayım olm hayatımda kadın yüzü görmüşlüğü yoktu. pişmanım, bir daha olsa bir daha yapmam.”

“napak birader senin gibi kör topal demeden kaya deliği bulsak girelim mi ? herkesin beğeni algısı farklıdır.eskiden bir arkadaşım 70 kiloluk kızlara zayıf diyordu.100 kiloluk kızları “beğeniyordu (literally 100 kilo). böyle azınlığı çıkarırsanız genel beğeni fit veya balık etlidir.kimse kolay kolay sevişirken lömbür lömbür bir göbek görmek veya kadının altında ezilmek istemez. insanları iç güzelliğiyle yargılayın diyenler bir insana dışarıdan bakıp etkilenmeden nasıl aksiyona geçiyor ciddili soruyorum.kişinin bir sağlık sorunu yoksa-ki çoğunluğun yok-sırf boğazını tutamıyor diye ona şefkatli ve nazik olup pozitif ayrımcılık mı yapmalıyız ? de s... gidin i... meriçler ve feminist kankaları.”

b) Nefret Söylemi ve Ayrımcılık

Toplam 46 entrynin bulunduğu bu kategoride beden üzerinden ayrımcılık, fiziksel durum üzerinden alaycı nefret söylemi ve ayrımcılık ve eğer kişi hasta değilse şişmanlığı tercihtir ön kabulü ile ayrımcılık içeren entryler ön plana çıkmaktadır. Aşağıdaki entryler bu kategoriye örnek verilebilir:

“kalorifersiz evde kışın üşümez.”

“şişman kızlarla yapılabilecek en iyi aktivite kahvede okey oynamaktır. çok eğlenceli oluyor sizde deneyin ama sakın ola ki sevgili olmayın, midenize yazık.

edit: ekşici şişmanlar rahatsız”

“burada şişman kadınlara güzelleme yapanlar büyük oranda bamyaspor göbekli tiplerdir.

sen fit bir insansan kilona dikkat ediyor, spor yapıyor, sağlıklı besleniyorsan tabii ki kendine eş olarak senin gibi birisini arayacaksın. kimse kusura kalmasın bu

koşullardaki bir erkek şişman bir kadına dönüp bakmaz. (istisnalar kaideyi bozma koşulu ile)

öyle bir hava estiriliyor ki sanırsın şişman olmak dna ya kodlanmış. sismanların zayıflama şansı yok. obez vakalarının yüzde biri genetik bozukluklardan kaynaklıdır. geri kalanı sağlıklı hayat biçiminden gelir.

şişman insanlar da kilolarıyla ilgili yapıcı eleştirilere bozulmasınlar. hiç bir zaman geç değil harekete geçmek için.

yoksa biz de biliyoruz canımızın çektiği her şeyi futursuzca yemeyi.”

c) Fiziksel Özelliklere Gönderme

Toplam 40 entrynin bulunduğu bu kategoride tüketim kültürünün dayattığı beden ve güzellik algısını ve sevgililik ilişkisinde fiziksel denkliği olmazsa olmaz gören bakışı onaylayan içerikler dikkat çekmektedir. Ayrıca, sevgililik ilişkisinde fiziksel özellikleri tek taraflı olarak kadın açısından önceleyen bir başka deyişle erkek nasıl olursa olsun kadın zayıf olmalı bakışı ön plana çıkmaktadır. Son olarak tüketim kültürünün güzellik ve beden algısını kabulde birlikte erkek-şişman kadın birlikteliğini kadının manipülasyonuna bağlayan bakış bulunmaktadır. Tüm bu kategorilere örnekler aşağıda verilmiştir:

“kendini bir yalana inandırmış kadının, sevgilisidir.kendinizi kandırmayın, şişmanlara ve çirkinlere, kimse aşık olmaz. çirkinler ve tanrı arasındaki, en kutsal benzerlik de budur. ikisi de yapayalnızdır ve ikisinden de erdemli olması beklenir.her şey güzellerin olsun, ancak çirkinler, tanrı'nın kendi suretinden yarattığı eşsiz, rengarenk bir ordudur.”

“kendisi de hem sisman he cirkindir.sonucta evrim bir sekilde yoluna devam etmek zorunda.ne demisler davul bile dengi dengine...”

“zamanında yapmış olduğum bi eylem. diyet yapıyorum dedi kilolari da bi donem kullandigi ilaclara bagladi kandirdi beni. ilginç bir deneyimdi velhasilikelam.”

“yine aşk çocukları dolmuş başlığa. canlarım. sovgoyo yorokto doyou bodondo oroyon bolobolobooo. lanet olsun hepinize, tamam, hepiniz adamsınız, diğerleri de pislik, tamam. bu durum, erkeklerin merhamet duygusu ile aşk mefhumunu sıklıkla birbirine karıştırmamasından ileri gelir. şişman kadınlar ya da fiziksel olarak pek bir şey vaat etmeyen ve bunun farkında olan kimi kadınlar, avcı tipi kadınlardır. oldukça tehlikeli olan bu canlı türünü, ağına düşürdüğü erkeklere jest üstüne jest yapmasından tanırız. sonuç olarak erkek kişisi, bu kadının hakkını nasıl ödeyeceğini düşünmeye başlar. kadın ona dünyadaki en büyük aşkla bağlandığına yönelik bir tavır sergilemektedir. öl dese ölecek gibi bir hâl içerisinde kadın. tam da bu noktada bir merhamet duygusuna kapılır erkek. geçmiş olsun. bir yandan hüznü diğer yandan gururludur. gerçek aşk böyle bir şey diye düşünmeye başlar. öte yandan, kendisine bu kadar yatırım yapan kadına karşı kendisini borçlu hissetmektedir. zamanla bu merhamet duygusunu, aşık olmak şeklinde algılar. tuzağa düşmüştür, geçmiş olsun. o kadın ve o erkek, evlenseler dahi mutsuz olacaklardır.”

d) Kadını Yatırım Aracı Olarak Gören Bakış

Kadını bir yatırım aracı, bir “mal” gibi gören bakış içerisinde normal şartlarda “güzel” biriyle sevgili olamayacağını düşünen erkeğin kadının ileride zayıflayacağını varsayması fikrini ve ilişkinin varlığını kadının ya da ailesinin sosyal ve ekonomik olanaklarına bağlayan bakışı içermektedir. Toplam 23 entrynin değerlendirildiği bu kategoriye örnekler aşağıdaki gibidir:

“ya zayıflayıp bir afete dönüşürse düşüncesi olan erkektir. uzun vadeli yatırım yapıyor.”

“kız kesin zengindir a.q. onun haricinde seviyorum falan demeyin lan yüzünüze tükürürler ya da son ihtimal bok gibi tipin vardır.”

e) Şişman Kızla Sevgili Olan Erkeğe Gönderme

Şişman kadınla sevgili olan erkeğe gönderme birkaç şekilde yapılmaktadır: Şişman kadınla sevgili olan erkeği ironi yoluyla överek hem kadını hem erkeği aşağılayarak; Güzelliğin karşısına para ve gücü koyarak (şişman kadınla sevgili olan erkek parasız değilse ya korkaktır ya ikiyüzlüdür); Şişman kadınla ilişkinin sosyal baskıya yol açacağına vurgu yapılarak. Toplam 12 entrynin bulunduğu bu kategoriye örnekler aşağıda verilmektedir:

“şişman kıza aşık olmus, sevgi kelebeğinin önde gideni, gözü sevgilisinin kıyafetlerinden pörtlemiş yağlarından başka şeyi görmeyen yüce insandır. peygamberliğini ilan etse bir an bile düşünmeden iman edeceğimiz, asmış, muhteşem, üst insan, erkeğin hasıdır. tanrı onu kutsasın amen.”

“korkak ve ikiyüzlüdür. konu tartışmaya kapalıdır.

şişman kız = çulsuz erkek”

“bir türlü olamadığım erkek. şişko kızları yatağa atma rehberini hatim etmeme rağmen iş canlı kanlı hallerine gelince o sosyal baskıdan dolayı işi ilerletemiyorum. filinta gibi çocuk, bir de yanındaki dombiliye bak demelerini istemiyorum milletin keza dombili kızlarla çıkarak arşa çıkmış itibarımın zedelenmesini istemem açıkçası. sırf baflemek için birlikte olduğum veya hayır işi yaptığım gözle görülür bir biçimde bariz olacağından mütevellit selam selamdan öteye geçmemek veyahut geçersen de iletişimde bulunduğum yerin dışında bir yerde buluşmamaya çalışarak kendimi bir nevi güvene almış oluyorum. yine de bir gün şeytana uyup o kocaman gövdelerine kafamı gömüp badici gibi kalın kollarıyla seks sonrası beni sarıp sarmalamalarını isteyebilirim hiç tarzım olmamasına rağmen. içimden bir ses yine de mahallede görünme diyor, kahveden arkadaşların diline düştüm mü ağır vasıta tamlaması içeren bir ton gereksiz espriye maruz kalırım, hiç gerek yok.

not: evet emenike, sabahın köründe rüyamda gördüm, terler içinde uyanıp bu entry'yi girmeye karar verdim.”

f) Sağlığa Gönderme

Toplam 4 entrynin bulunduğu bu kategori şişmanlığın zararlarına vurgu yapılmaktadır. Bu kategoriye örnek aşağıda verilmiştir:

“şişmanlık da nereye kadar? vücut kitle indeksi 40'ın üzerinde olan aşırı obez şahıslar sıkıntılı olabilir, sadece fiziksel değil, bir takım patolojik sonuçlara yol açar, hormon

dengeşizliği, hipertansiyon ve şeker hastalığı gibi... zayıfken başlanan birliktelik kilo alınınca “ahde vefa” gereği devam etmelidir fakat aşırı şişman kişilerle beraberlik, bir kař kere dűřünűlmelidir. řok aşıksanız bu aşkınız kilo vermek iřin motive edici unsur olarak kullanılabilir... bunun yanında balık eti kıvamı iyidir, kaşırmayın derim size...”

6.3. Olumlu Görűnen Olumsuz

Olumlu görűnen olumsuz olarak deđerlendirilen entry’ler, yazılanların bir kısmında ya da bűtűnűnde konu hakkında olumlayıcı bir tavır ve niyet iřerse de iřeriđinde yer alan kűfürler, hakaretler ya da yine ötekileřtirici tavrı hissettiren ve bűtűn bunların sonucunda nefret söylemini meřrulařtıran, onu yeniden űreten iřerikler olarak deđerlendirilmiřtir. Diđer kategorilerde olduđu gibi bu kategoride de entrylerin birçođu birden fazla kategoriye girebilse de ęalıřma aęısından baskın olan görűř dikkate alınarak deđerlendirilmiřtir. Olumlu görűnen olumsuz kategorisindeki toplam 216 entry kendi iřerisinde 6 alt kategoriye ayrılmıřtır. Bu 6 kategori ve sayıları Tablo 5’te belirtilmiřtir:

Olumlu Görűnen Olumsuz Kategorisindeki Entry’lerin Teması	N	(%)
Tűketim Kűltűrűnűn Dayattıđı İdeal Beden Algısının Kabulű	90	41,66
Kadını Bedene İndirgeyen Bakış	52	24,07
Nefret Sűylemi ve Ayrımcılıđa Gönderme	39	18,05
şişman Kızla Sevgili Olan Erkeğe Gönderme	21	9,72
Kadının Kişisel Deneyimlerine Gönderme	12	5,5
Erkeğin Kişisel Deneyimlerine Gönderme	2	0,92
Toplam	216	100

Tablo 5: Ekři Sűzlűk’teki “řiřman kızla sevgili olan erkek” bařlıđı altındaki olumlu görűnen olumsuz kategorisinde yer alan entry’lerin temaları

a) Tűketim Kűltűrűnűn Dayattıđı İdeal Beden Algısının Kabulű

Tűketim kűltűrűnűn dayattıđı ideal beden algısının kabulűnű iřeren bu kategorideki iřerikler, ikili iliřkilerin “denklik esasına” göre normal olabileceđini varsaymaktadır. Toplam 90 entrynin bulunduđu bu kategoriye ařađıda űrnekler verilmiřtir:

“gün gelecek bizim liseli ergenler aşkın görünüşle alakası olmadığını anlayacak. şişman erkekle sevgili olan gerçekten güzel kızlar da gördüm, belki sizedir sorun.”

"bir insani dış görünüşüyle yargılamayın. zayıf olup çok karakersiz olan, kilolu olup melek gibi olan insanlar tanıdım. aynı şekilde güzel olup küçük bir prenses edasıyla milletin hayatını s...n, ama normal güzellikte olup, bıraksan sana kul köle olacak iyilik abidelerini de. şişman kızla beraber oldu diye o erkek eksik yada hor görülmesi gereken bir erkek mi olur? burada insanlara laf sokup evlenip g... göbeği salan, atletli mahmut eniste edasıyla elini göbeğine vura vura dolaşan yüzlerce erkek var. aynı yorumlar kadınlar için de geçerli. demem o ki, insanların dış görünüşü inanın çok değişken. İnsan bedeni o kadar esnek ve adapte olabiliyor ki, 1 yılda mankenlerin bedenine inebiliyor veya 20 -25 kilo alabiliyor. ama karakter hiç bu kadar esnek değil, o yüzden birini yargılayacaksanız dış görünüşe göre değil karakterine, insanlığına göre yargılayın. en önemlisi insanları sevin. bu ülkede en büyük eksikimiz bu çünkü.”

b) Kadını Bedene İndirgeyen Bakış

Toplam 52 entrynin değerlendirildiği bu kategoride şişman kadını metalaştıran, cinsel obje olarak gören ve şişman kadını cinsel fetiş ve fantezi nesnesi olarak gören ve ilişkiyi ancak bu yönüyle olumluleyen bakış dikkat çekmektedir. Kategoriyeye örnekler aşağıda verilmektedir:

“balık eti seviyordur fantezileri o yöndedir, fetiş olabilir olasılıklar çok fazla zevk meselesi sonuçta her malın bir alıcısı vardır.”

“yüzleri çok güzel oluyor... bence çok tatlılar”

“takdir ettiğim erkektir. hiç tadına bakmadan konuşmayın bence beyler. bunu burada sürekli söylüyorum ama kilolu hatunlara bayılıyorum. be sözlük. bazılarına o kadar yakıştırıyorum ki. onlar da beni beğense süper olacak.”

c) Nefret Söylemine ve Ayrımcılığa Gönderme

Bu kategoride başlığın kendisine ve başlığa yapılan yorumlardaki nefret söylemi ve ayrımcılığa yönelik eleştiriler yer almaktadır. Ayrıca “şişman kadına” yönelik nefret söyleminde bulunanlara karşı kişiselleştirilmiş eleştiriler bulunmaktadır. Ancak bu eleştiriler eril ve cinsiyetçi bir şekilde dile getirilmektedir. Çok fazla eril küfür içeren bu kategoride toplam 39 entrynin bulunmaktadır. Kategoriye örnekler aşağıda verilmektedir:

“istatistiklere göre bu başlığa yazan 10 kişiden 9u anayasal suç işliyor. saatler önce henüz 3. entrysi girilmişken gördüm başlığı. adım gibi emindim başlığa bu kadar çok entry geleceğinden. çünkü hepiniz nefret kusmak istiyorsunuz. başlığa yazılan 8 tane olumsuz yorum varsa, 80 tanede o 8 kişiyi linç etmek için entry var. neden saatler önce s..lemeden geçtiğim başlığa bu kadar entry girildi. birilerini s..lememek hemen linç etmek için, nefret kusmak için neden hemen bu başlığa girdiniz çok zavallısınız lan.

t.c anayasa madde 25: her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce ve kanaatleri nedeniyle kınanamaz ve suçlanamaz.

başlığın bir kısmı nefret suçu, daha büyük bir kısmı ise anayasal suç işliyor. aferin lan.”

“aq sanki savaş suçu işlemiş biriyle sevgili olmuşçasına garipsenen erkek. toplumun büyük kısmı şişman ya da şişmanlık sınırında. bundan daha doğal ne olabilir ki.”

d) Şişman Kızla Sevgili Olan Erkeğe Gönderme

Şişman kızla sevgili olan erkeğe gönderme kategorisi, bu erkekleri kutsayarak yaygın kanıyı zımnen kabul eden, erkeği mağdur gören ve şişman kızla sevgili olan erkeğin kıza yönelimini “olağan” değil de “özel bir durum” gibi gören bakışları içermektedir. Toplam 21 entrynin bulunduğu bu kategoriye örnekler aşağıda verilmiştir:

“en asil duyguların insanıdır”

“annesiyile ilişkilendirir er kişi. mutlularsa sorun yok isterse kız 100 kg. çeksin kime ne?”

“şekilci köpeklere dert olur. ee herkes sizin gibi değil. az da olsa insanlığa, sevgiye, bakışa önem veren insanlar hala aramızdalar seviyorlar, seviliyorlar. umarım hep mutlu olur bu erkek. çünkü karşısındakini olduğu gibi kabul etmiştir.

edit: şişman değilim.”

e) Kadının Kişisel Deneyimlerine Gönderme

Toplam 12 entrynin bulunduğu bu kategori, şişman bir kadın olarak ilişki deneyimlerinden söz ederken yaşadığı dışlanmaya karşı çıkışının temelinde kendisini toplumun öteki “ötekileri” ile kıyaslayan bakışı ve tüketim kültürünün dayattığı güzellik anlayışını zımnen kabul eden bakışı içermektedir. Bu kategoriye örnekler aşağıda verilmiştir:

“eski sevgililerimin tamamı bu kapsama girdiğinden yorum yapabilirim bence. sevgililerim özellikle zekamı ve düşüncelerimi, hayata bakış açımı gören, anlayan ve takdir eden erkeklerdi. biri tombik, diğerleri ortalama fitlikte ve hoş adamlar idi. ortak şeylerden zevk aldığımız için sıkılmadan zaman geçirdik hepsiyle. sıkıcı bir seks hayatımız da olmadı. tabii ki bu adamlar da öyle sıradan adamlar değillerdi ama. benim de onlarda en beğendiğim özellikleri zekaları idi mesela. normalde sarışın ya da kızıl erkekleri çekici bulmama rağmen, zekaları çekicilik katsayısını 5-10 kat arttırdığı için, onlar gibi ben de fiziksel görüntülere takılmamıştım hiç. dolayısıyla buradan çıkacak sonuç, kendiniz gibi birini bulun. hem kel hem fodul olup, ay kadınıym diyeceğim kişi şöyle uzun olsun, böyle zayıf olsun, bacaklarında kıl görsem ıyk derim falan gibi abuk sabuk isteklerle yaşamınızı sürdürmeye devam ettiğinizde, yaşayacağınız tek uzun ilişki elinizle olur ;)”

“beni, vampir misali, gün ışığına çıkarmayanlar var arkadaşlar. yeminle bakın, şaka değil. adam evin içinde mecnun, evin dışında meczup. bu baskılar, bu beklentiler... nereye kadar? hiçbirimiz (ben dahil) sevmeyi, aşkı bilmiyoruz. yüreğimizde çırpınan kuş ne yaparsa yapsın, kendimize hep dışardan, elalemin gözüyle bakıyoruz. kendi değerimizi, kaldırdığımız(!) kadın ve erkeklerle ölçüp, flört statümüzü onlarla belirliyoruz. böyle zamanlarda engelli insanları düşünürüm hep. "ulan kiloya takan adam bacaksız bir kadın hakkında kim bilir neler düşünür" diyip, kendimi paralarım sebepli sebepsiz.

kim sevecek bizi?

cüceyi, şişmanı, kekemeyi, keli...

bunları merak ediyorum.

oysa hırsız seven var, ahlaksız seven var, yalanciyı seven var...

sizce de burda bi saçmalık yok mu?"

f) Erkeğin Kişisel Deneyimlerine Gönderme

Şişman kızla birlikteliğine kişisel deneyimlerini aktarırken yaygın kanıyı zımnen kabul eden bakışı içeren bu kategoride toplam 2 entry değerlendirilmiştir. Bu kategoriye örnek aşağıda verilmektedir:

"ben. hem de tam 4 yıl sevgili kaldım. 1.75 boy 75 kilo biriyim. öyle kendim gibi kilolu biriyle beraber olayım mecburen gibi bir durumum da yoktu. eski sevgilimdi. onunla tanışana kadar "şişman hatun mu olur la, erkek gibi göbekli amk" gibisinden büyük laflar ediyordum. hatta o zamana kadar bir tane bile kilolu kadına yanaşmamıştım. ama bir gün onunla tanıştım marmara üniversitesi'nde. yüzü güzeldi. insancıldı. iyi biriydi. aşık oldum lan. kilolu kadını kadından saymayan ben, aşık oldum o kilolu kıza. tam 4 yıl sevgili kaldık. güldük, üzüldük, sabahlara kadar seviştik, hatta o göbeğine rağmen deli gibi arzuladım onu. sıkı durun; evleniyodum ben o kilolu kızla. nerden nereye... demek ki büyük laflar etmemek lazımmış. sonra ayrıldık. evliliğimizeşiğinden döndük. sevda adama tersten saplar gençler. kesin konuşmayın siz."

SONUÇ

Uzun yıllardır metin incelemeleri üzerinde gerçekleştirilen iletişim çalışmalarının sonuçları göstermiştir ki geleneksel medya, egemen ideolojiyi yeniden üretmektedir. Bu üretimde tek taraflı ileti akışının rolünün büyük olduğu tartışma götürmemektedir. Karşılıklı ileti akışına izin veren yeni medyaya bu rolüyle bakıldığında geleneksel medyaya oranla daha demokratik bir yapıda olduğu söylenebilir. Web 2.0 teknolojisinin olanak sağladığı etkileşim özelliğiyle kullanıcıların içerik üretebilmesi iletişimin demokratikleştirilmesine katkı sağlamaktadır. Son zamanlarda özellikle erkek şiddetine karşı yeni medyada oluşturulan tepkilerin mahkeme kararlarında (en azından hızlandırılmasında) dahi etkin olabildiği görülmüştür. Ancak yeni medyanın bu demokratik yapısının uzun zamandır yerleşmiş bulunan önyargılardan ve kalıpyargılardan azade olabildiğini söylemek mümkün değildir. Bir direniş

alanı olarak farklı kesimlerin sesini duyurabilmesine olanak sağlayan yeni medya bunun yanında var olan toplumsal yargıları yeniden üreten ve dolaşıma sokan konumundan kurtulamamıştır. Ancak bu durum yeni medyanın özellikle nefret söylemi ve ayrımcılık konusunda mücadele alanı olabilme özelliğini ortadan kaldırmamaktadır.

Bu çalışmada yeni medyanın bahsi geçen özellikleri dikkate alınarak Türkiye'nin ilk interaktif sözlüğü olan Ekşi Sözlük üzerinde bir inceleme gerçekleştirilmiştir. Ekşi Sözlük, yazarlarının her türlü kavram hakkında yorumlarını özgürce ifade edebildikleri bir mecradır. Yazarlar, diğer bir yazarın oluşturduğu başlığa yorum yapabilmektedir. Bu araştırmada Ekşi Sözlük'te "şişman kızla sevgili olan erkek" başlığına yapılan yorumlar içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Olumlu, olumsuz, olumlu görünen olumsuz ve diğer kategorilerinden oluşan toplam 580 entry çalışma kapsamına alınmıştır.

580 entry içinde en az sayıda olumlu kategorisi bulunmaktadır. Bu kategoride toplam 92 entry, 11 alt kategoride değerlendirilmiştir. Sevgiye veya aşka gönderme, kendi ilişkisine gönderme, sosyal ilişkilerin öznelliğine gönderme, nefret söylemine ve ayrımcılığa gönderme, insani değerlere gönderme, karşılıklılığa gönderme, şekilciliğe gönderme, kişiliğe ve karaktere gönderme, cinsiyetçiliğe gönderme, kapitalizme ve toplumsal dayatmalara gönderme ve empati yoksunluğuna gönderme oluşturulan kategorilerdir. Bu kategorideki entryler yukarıda adı geçen alt kategori içerikleriyle beraber başlığa, başlığa yazılan yorumlara eleştiriler getirmişlerdir.

Toplam 219 entrynin bulunduğu olumsuz kategorisi ise en fazla entrynin bulunduğu kategoridir. 6 alt kategoride değerlendirilen olumsuz kategorisinin alt kategorileri şunlardır: Kadını bedene indirgeyen bakış, nefret söylemi ve ayrımcılık, fiziksel özelliklere gönderme, kadını yatırım aracı olarak gören bakış, şişman kızla sevgili olan erkeğe gönderme, sağlığa gönderme. Olumsuz kategorisindeki entryler şişman kadına, onunla sevgili olan erkeğe ya da başlığa eleştiri yöneltenlere yönelik ayrımcı, ötekileştirici, nefret söylemi içeren entry'leri kapsamaktadır. Cinsiyetçi küfürlerin de bulunduğu bu kategoride şişman kadın ve hatta onunla sevgili olan erkek hakaretlere uğramakta ve hatta bu ilişkide sevgi bulunamayacağına, başka nedenlerle birlikte olunmuş olması zorunluluğuna vurgu yapılmıştır.

216 entryi barındıran olumlu görünen olumsuz kategorisi de yine 6 alt kategoride değerlendirilmiştir: Tüketim kültürünün dayattığı ideal beden algısının kabulü, kadını bedene indirgeyen bakış, nefret söylemi ve ayrımcılığa gönderme, şişman kızla sevgili olan erkeğe

gönderme, kadının kişisel deneyimlerine gönderme, erkeğin kişisel deneyimlerine gönderme. Bu kategoride yazılanlar şişmanlığa, şişman kadına ve onunla sevgili olan erkeğe yönelik olumsuz bir tavırda gibi görünse de küfürler, hakaret içeren sözcükler ya da yine ötekileştirici tavrı hissettiren ve bütün bunların sonucunda nefret söylemini ve ayrımcılığı meşrulaştıran, onu yeniden üreten içerikler olarak değerlendirilmiştir. Bu kategorideki içerikler başlığı eleştirirken aslında varolan toplumsal yargılardan tamamen kurtulmanın oldukça zor olduğunun bir göstergesi olarak yorumlanmıştır. Eleştiri yapılırken tüketim kültürünün dayattığı ideal beden algısının ve güzellik anlayışının etkisinden arınmak mümkün olmadığı söylenebilir.

Bourdieu'ye (2015:91) göre beğeni, kendini ispat edebilmek için kendinden farklı olan beğenileri yadsır, sertçe dışlar. Bu dışlama da tikslenme -farklı beğeniye "mide bulandırıcı şey" olarak değerlendirme- dehşete kapılma gibi tepkileri ve tahammülsüzlüğü beraberinde getirir. Özellikle de estetik tahammülsüzlük söz konusu olduğunda bu tepkiler daha sert gerçekleşir. Araştırmanın bulguları Bourdieu'nun bu önermelerini desteklemektedir. Araştırmanın sonuçlarına göre şişman kadınla birlikte olan erkeğe ve şişman kadına ve bedenine yönelik tikslenme belirten oldukça fazla entry bulunmaktadır. Tüketim kültürünün oluşturduğu güzellik algısını kabullenen bireyler diğer güzellik algılarını yadsımakta, tahammülsüz olmakta ve hatta tikslenmektedir.

Baudrillard'a (2012:163) göre fiziksel ve cinsel özgürleşme biçimleriyle beden yeniden keşfedilmiştir ve tüketilebilen bütün metalar içerisindeki en eşsiz ve güzel nesnedir. Reklamda, modada, kitle kültüründe beden özellikle de dişil beden tüketimi, bedenin ruhun yerini aldığı bir göstergesidir. Sağlığa dair uygulamalar, diyetler, estetik operasyonlar da bedenin tüketimi etrafında bedeni kuşatan ve ticarileşen sektörler yaratmıştır. Beden algısı sermaye pratiği ve fetiş nesnesi bakımından bölünmüş temsiller yaratmaktadır. Tarih boyunca beden, dini öğretilerde muhafaza edilmesi gereken bir şeyken tüketim toplumuyla birlikte bireyin kendinin sürekli olarak koruyup iyileştirmesi, geliştirmesi, kusursuzlaştırması gerektiği bir nesne haline gelmiştir. Dolayısıyla diyet ürünlerinin, spor salonlarının, özel beslenme şekillerinin, estetik müdahalelerin dışında kalan bireyler, tıbbi vakalar ayırt edilmeksizin kişisel sorumluluk atfedilen bir tüketim nesnesi olmuştur. Özellikle kadınlara yönelik dergilerde, televizyon reklamlarında kadın bedenin temsili ve güzellik algısı bakımından güzel kalmak, genç olmak, zamana meydan okumak adeta dinsel bir buyruk haline getirilmiştir. Araştırmanın bulguları, Baudrillard'ın önermelerini destekler niteliktedir. Özellikle şişman kadına yönelik öneriler, Baudrillard'ın belirttiği gibi bedenin korunmasından, sağlıklı hale getirilmesinden çok

kabul edilen beden algısına ulaşmak için estetik operasyonları, diyeti ve sporu kapsamaktadır. Analiz göstermektedir ki, beden ruhun yerini almıştır. İlişkive ilişki içindeki bireyler değerlendirilirken kişilik, niyet, sevgi gibi değerler yerine beden ölçüleri ön plana çıkmaktadır.

Bulgular, Batı'nın (2010) dergi reklamlarında kadın bedeni temsilleri üzerine gerçekleştirdiği araştırmanın sonuçlarıyla da örtüşmektedir. Batı, incelediği tüm reklamlar içinde kadın bedeninin en baskın olarak bir nesne ve seks aracı olarak kullanılmasına dikkat çekmektedir. Ayrıca Batı, kadının nesne olarak sunumunun, toplumdaki erkek mülkiyetinin, hâkimiyetinin örtük bir ifadesi olduğunu ve kadın bedeninin nesneleştirilmiş bir seyirlik biçim olmasının yanında, 'ötekiler' tarafından sürekli denetim altında tutularak sunulduğu durumların varlığından söz etmiştir. Bu çalışmada da şişman kızla sevgili olan erkek başlığı altına yazılan entrylerin analizi göstermiştir ki kadın bedeni üzerinde özellikle şişman kadın bedeni üzerinde diğerlerinin denetimi söz konusudur. Özellikle tüketim kültürünün oluşturduğu güzellik algısı tüm bedenler için bir ölçü aracı olarak görülmektedir.

Özetle, var olan edinilmiş yargılardan kurtulmanın zorluğu ayrımcılıkla mücadelenin de zorlu bir yol olduğunu göstermektedir. Medya okuryazarlığı ve ayrımcılığa karşı derslerin anasınıfından itibaren verilmesi bu anlamda önerilecek en iyi yoldur. Bunun yanında bu çalışmanın da sonuçlarından biri olan yeni medyanın var olan toplumsal yargıları yeniden üretmesi olgusuna rağmen kullanıcıların içerik üretebilmesi olanağı nedeniyle yeni medyanın farklı kesimlerin sesini duyurabilmesi ve bir mücadele alanı olarak kullanılması önem kazanmaktadır.

KAYNAKÇA

- Alp, H. (2016). Çingenelelere yönelik nefret söyleminin Ekşi Sözlük'te yeniden üretilmesi. *Ankara Üniversitesi İLEF Dergisi*, 3(2), 143-172.
- Anduiza, E., Cristancho, C., & Sabucedo, J. M. (2014). Mobilization through online socialnetworks: The political protest of the indignados in Spain. *Information, Communication & Society*, 17(6), 750-764.
- Atalay, H. (2009). Psikiyatride stigma ("damgalama"): Bir gözden geçirme. *PsikeArt*, 2, 10-19.
- Ayan Ceyhan, M. (2012). Eğitimde çokdillilik ve ayrımcılık: Sosyolojik, eğitimsel, dilbilimsel perspektifler. K. Çayır ve M. Ayan Ceyhan (der.) *Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar* içinde (ss. 231-244). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

- Batı, U. (2010). *Reklamcılıkta Retorik Bir Unsur Olarak Kadın Bedeni Temsilleri*, Kültür ve İletişim Dergisi, 13(1), 103-134.
- Baudrillard, J. (2012). *Tüketim toplumu*. (Çev. F. Keskin ve N. Tural). İstanbul: Ayrıntı Yayınları. (Özgün çalışma 1970)
- Bennett, W. L., & Segerberg, A. (2011). Digital media and the personalization of collective action [Özel sayı]. *Information Communication & Society*, 14(6), 770-799.
- Berger, J. (1995). *Görme biçimleri*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Berners-Lee, T., Hendler, J., Lassila, O. (2001). The semantic web. *Scientific American*, 284(5), 34-43.
- Binark, M. ve Bayraktutan Sütçü, G. (2013). *Aydın karanlık yüzü: Yeni medya ve etik*. İstanbul: Kalkedon.
- Binark, M. ve Çomu, T. (2012, 20 Ocak). Sosyal medyanın nefret söylemi için kullanılması ifade özgürlüğü değildir! [Blog yazısı] Erişim adresi: <https://yenimedya.wordpress.com/2012/01/20/sosyal-medyanin-nefret-soylemi-icin-kullanilmasi-ifade-ozgurlugu-degildir/>, (Erişim tarihi: 10.04.2018).
- Bordo, S. (1993) *unbearable weight: Feminism, western culture, and the body*. Los Angeles: University of California Press.
- Bourdieu, P. (2014). Simgesel sermaye ve toplumsal sınıflar. *Cogito*, 14, 192-204.
- Bourdieu, P. (2015). *Ayırım*. (Çev. D. F. Şannan, A.G. Berkkurt). Ankara: Heretik Yayıncılık. (Özgün çalışma 1979)
- Bowie, M. (2007). *Lacan*. (Çev. V. P. Şener). Ankara: Dost Kitabevi. (Özgün çalışma 1997)
- Brantz, L. (2014, 29 Ekim). If Disney Princesses Had Realistic Waistlines. [Blog yazısı]. Erişim adresi: https://www.buzzfeed.com/lorynbrantz/if-disney-princesses-had-realistic-waistlines?utm_term=.vwKlvLW41#.mw0kKonQp
- Brownell, K.D., Puhl R, Schwartz M. B., Rudd L (Eds). (2005). *Weight bias: Nature, consequences, and remedies*. New York: The Guilford Press.
- Bulunmaz, B. (2015). Yeni medyada nefret söylemi ve üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 73-88.

- Castells, M. (2009). *Communication power*. Oxford: Oxford University Press.
- Castells, M. (2013). *İsyan ve umut ağları, internet çağında toplumsal hareketler*. (Çev. E. Kılıç). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları. (Özgün çalışma 2012).
- Eco, U. (2004). *On beauty*. Londra: Seeker & Walburg.
- Freud, S. (2012). *Narsizm üzerine ve Schreber vakası*. (Çev. M. B. Büyükkal ve S. M. Tura). İstanbul: Metis Yayınevi. (Özgün çalışma 1914)
- Fuchs, C. (2015). Social media surveillance. S. Coleman ve D. Freelon (Eds.) *Handbook of digital politics* içinde (ss. 395 – 414).
- Gina Kolata 2016 oct 1. The Shame of Fat Shaming
<https://www.nytimes.com/2016/10/02/sunday-review/the-shame-of-fat-shaming.html>
- Gladwell, M. (2010, Ekim 4). Small change why the revolution will not be tweeted.
- Himmelstein M, Puhl R, Quinn D. Weight Stigma and Health: The Mediating Role of Coping Responses. *Health Psychology*. 2017 November 1-9.
<http://www.dailymail.co.uk/femail/article-3386865/Nearly-HALF-overweight-people-admit-fat-shamed-strangers-street.html>
- http://www.tuik.gov.tr/basinOdasi/haberler/2017_31_20170607.pdf
- İnceoğlu, A. A. Nefret söylemi üzerine <http://www.sosyaldegisim.org/2010/10/nefret-soylemi-uzerine%E2%80%A6/> (erişim tarihi 20 Ocak 2018).
- investigation of overweight and obese individuals. *Obesity* (Silver Spring), 14, 1802–1815.
- Jenkins, H. (2006). *Convergence culture: Where old and new media collide*. New York: New York University Press.
- Jones, K., "Weight Stigma Among Providers Decreases the Quality of Care Received by Obese Patients" (2010). School of Physician Assistant Studies. Paper 207.
- Kalafat, H. (2011, 20 Haziran). Ekşi sözlük'lün "nefret söylemi"yle imtihanı. Erişim adresi: <http://bianet.org/bianet/azinliklar/130874-eksi-sozlukun-nefret-soylemiyle-imtihanı> (Erişim tarihi: 17 Kasım 2017).
- Kaminsky, J., ve Gadaleta, D. (2002). A study of discrimination within the medical community as viewed by obese patients. *Obesity Surgery*, 12(1), 14–18.

- Kar, A. ve İnceoğlu, Y. (2010). *Kadın ve beden*. İstanbul: Ayrıntı.
- Karakaş, S. (t.y.). *Psikoloji sözlüğü*. Erişim adresi: <http://www.psikolojisozlugu.com/stigma-damga>
- Kaya, N. (2012). Türkiye'nin eğitim sisteminde azınlıklar ve ayrımcılık: Kavramsal çerçeve ve temel sorunlar. K. Çayır ve M. Ayan Ceyhan (eds.) *Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar* içinde (ss. 213-231). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Miller, D. P., Spangler, J. G., Vitolins, M. Z., Davis, S. W., Ip, E. H., Marion, G. S., & Crandall, S. J. (2013). Are medical students aware of their anti-obesity bias? *Academic Medicine*, 88(7), 978–982.
- Morozov, E. (2012). *The net delusion: The dark side of internet freedom*. New York:
- Pont, S., Puhl, R., Cook, S., ve Slusser, W. (2017). Stigma experienced by children and adolescents with obesity, *Pediatrics*, 140(6), 1-13.
- Puhl, R. M., Luedicke, J. ve Heuer, C. (2010). Weight-based victimization toward overweight adolescents: Observations and reactions of peers. *Journal of School Health*, 81, 696-703.
- Puhl, R. ve Brownell, K. D. (2006). Confronting and coping with weight stigma: An investigation of overweight and obese adults. *Obesity Society*, 14(10), 1802-1815.
- Rheingold, H. (2002). *Smart mobs: The next social revolution*. New York: Basic Books.
- Roehling, M.V. (1999). Weight-based discrimination in employment: psychological and legal aspects. *Personnel Psychology*, 52(4), 959-1016.
- Rogers, E. M. (1986). *Communication technology the new media in society*. New York:Simon and Schuster.
- www.newyorker.com
- Şencan, H. (2005). Sosyal ve Davranışsal Ölçmelerde Güvenirlik ve Geçerlik. Ankara: Sözkese Matbaacılık
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005), *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yay.

Yumul, A. (2012). Ötekiliği bedenlere kaydetmek. K. Çayır ve M. Ayan Ceyhan (der.) *Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar* içinde (ss. 89-96). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.